

Nas tednik

kulturno - politično glasilo

Slike za legitimacije

najbolje in najcenejše
Vam se istega dne izdela

Foto Tollinger

Celovec - Klagenfurt, Alter Platz 31, Tel. 20-76
Fotografije za vsako priliko!

svetovnih in domačih dogodkov

2. leto / številka 45

V Celovcu, dne 8. novembra 1950

Cena 55 grošev

Mohorjeve knjige

Življenjska moč narodova se ne kaže samo v njegovem številu in gospodarstvenem udejstevanju, marveč veliko bolj v kulturnem ustvarjanju. V zgodovini poznamo narode, ki so bili številčno zelo neznatni, pa so se med drugimi narodi uveljavili po svoji kulturi. Tako so na primer stari Grki oplodili s svojo kulturo ves zapadni svet in še danes črpa evropska kultura iz bogatih vrelcev grške kulture.

Tudi slovenski narod je v primeri z drugimi narodi neznaten po številu. Po svoji kulturi, izobrazbi, po svoji književni delavnosti pa se lahko s ponosom postavi ob katerem koli drugem narodu, ne da bi se mu bilo treba sramovati. Saj se sedaj steka že stoletje, odkar si je slovenski narod postavil ustanovo, kulturno družbo, ki bi stala v čast še tako velikim narodom.

In prav ta družba je v največji meri dosegla, da so prišle slovenske knjige v slednjo gorsko vas, v zadnjo bajtarsko, koč in tako narod učile in izobraževale. Po njej je naše ljudstvo že pred desetletji premagalo analfabetizem, da smo tako prišli v pismenosti med prve narode v Evropi.

Po Mohorjevih knjigah se je naše ljudstvo razgledalo po svetu, po njenih poljudnostvenih publikacijah se je dvignila izobrazba našega ljudstva, po njenih gospodarskih knjigah smo dvignili svoje gospodarstvo na evropsko višino in po njenih nabožnih izdajah je bil postavljen trden temelj naši veri, ki nas je ohranjala v vseh prekuacijah in revolucijah zveste Bogu, Cerkvi in domovini.

Zato je čas, kadar izidejo Mohorjeve knjige, za nas vedno praznik in dan veselja; prihod Mohorjevih knjig je bil in bo ostal vedno dogodek za ves narod. Daru Mohorjeve družbe se že mesece prej veselimo, ker vemo, da nam bo spet prinesel mnogo lepega in novega. Danes žal živimo v času, ko je dar božji, beseda, razvrednotena, ponižana, ker je prisiljena v službo laži in propagande. Zato je ne tehtamo več tako kot nekdanj; danes doživljamo poplavo besed, inflacijo tiska, ki je plehek in lažnjiv. Zato pa se tem bolj razveselimo klene in zdrave besede, koristnih naukov in napotkov, s katerimi nas leto za leto obdaruje Mohorjeva družba. Godi se nam tako kot človeku, ki med množico malo vrednega, ponarejenega denarja najde zlati kovanec, cekin.

Letošnji Mohorjev koledar spremlja po svoji obliki in delno po vsebini veliki dogodek stoletnice Mohorjeve družbe. Za ta redki jubilej bi morda kdo, ki ne pozna razmer, pričakoval nekaj posebnega velikega in monumetalnega. Kdor pa spremlja dogajanje časa, bo pa znal pravilno oceniti sedanjost daru Mohorjeve, ki živi sicer v svetlobnem svetu, vendar pa je morala začeti povsem iz novega, tako rekoč iz nič, ko ni mogla imenovati za svoje nič razen nekaj golih zidov, v katere ji je bil vstop prepovedan. Če se je v borih treh letih družba povzpela tako visoko, da lahko izdaja knjige, ki nič ne zaostajajo po kakovosti za onimi, ki jih je nudila družba, ko je bilo število članstva na višku in je za njo stal skoro ves narod, potem je to vse-kakor uspeh, ki je družbi in njenemu vodstvu le v čast.

Družinske večernice nas letos spet povedejo v Ziljsko dolino. To pot so zajele problem sedanjega časa: beg z grude, beg z domače zemlje v navidez lažje življenje po mestih in industriji. Povest je pisana v klenem jeziku in

(Nadaljevanje na 2. strani)

Kitajske čete v Severni Koreji

(Glej zemljevid v štev. 43. „Našega tednika“)

Ko so prejšnji teden dosegli oddelki Združenih narodov v Severni Koreji že kitajsko mejo, so jih nenadoma napadli močni oddelki komunistične kitajske vojske. Pred temi oddelki so se morale umakniti čete Združenih narodov, da so se izognile obkolitvi in popolnemu uničenju, kar so po izjavi vrhovnega poveljnika Združenih narodov, generala Mac Arthurja, kitajski komunisti nameravali doseči.

Ko so se oddelki Združenih narodov

umaknili za reko Čongčon, kjer je dobro utrjena bojna črta, so v ponedeljek nenadoma prenehali komunisti z nadaljnjimi napadi in so se umaknili nazaj proti severu.

Varnostni svet Združenih narodov se bo na izredni seji posvetoval o najnovejših dogodkih na Koreji. Do sklepa letala Združenih narodov ne bodo napadala zbiranja komunističnih čet na kitajskem ozemlju.

Posojila Svetovne banke Jugoslaviji

Predsednik Mednarodne banke za obnovo in razvoj, Eugene Black, je na tiskovni konferenci na vprašanje o možnosti posojila Jugoslaviji izjavil, da se razgovarja banka o posojilu Jugoslaviji z namestnikom jugoslovanskega ministra za zunanjo trgovino, Vladimirjem Velebitom, in da potekajo razgovori „prav zadovoljivo“.

Black je omenil, da ne zadevajo razgovori nobenega posebnega zneska in

da znesek 200.000.000 dolarjev, ki so ga objavili na raznih mestih, ni točen. Dostavil je, da bi ta znesek mogoče približno odgovarjal posojilu Jugoslaviji za dobo več let, da pa je netočen za takojšnje posojilo. Omenil je tudi, da posojilo ne bo odšteto samo v dolarjih, temveč v raznih valutah. Banka je že odobrila Jugoslaviji posojila 2.700.000 dolarjev za nakup opreme za lesno produkcijo. — Razgovori se vršijo v Washingtonu.

Dogovor proti rododomoru

Pravni oddelek Združenih narodov je objavil, da je sedaj dogovor Združenih narodov o preprečevanju rododomora in kaznovanju rodomorskih zločincev, to je množičnih morilcev, mednarodno uzakonjen in bo stopil v veljavo dne 12. januarja 1951.

Dogovor ali konvencija določa namreč, da bo ta dogovor stopil v veljavo 90 dni potem, ko 20. država podpisnica položi svojo ratifikacijsko listino pri Združenih narodih.

Dne 14. oktobra so položile svoje tozadevne ratifikacijske listine pri glavnem tajništvu ZN tele države: Kambođa, Kostarica, Francija in korejska republika. Tako je doslej ratificiralo to konvencijo 24 držav, torej štiri več kot je potrebno, da stopi konvencija v veljavo.

Poprej so položile svoje ratifikacijske oziroma pristopne listine: Avstralija, Ekvador, El Salvador, Etiopija, Guatemala, Islandija, Izrael, Liberija, Norveška, Panama, Filipini (s pridržkom), Jugoslavija, Bolgarija (s pridržkom), Ceylon, Hašemidska Jordanija, Saudova Arabija, Turčija, Vietnam itd.

Konvencijo so tudi podpisale Združene države. Ameriška vlada sedaj pospešuje njeno ratifikacijo po kongresu.

Pojem rododomstva je opredelil profesor na Yalski pravni fakulteti Rafael Lemkin, ki je bil svojčas svetovalec ameriškega javnega tožilca v nürnberškem procesu. Po tej opredelitvi je rododomor hoteno uničevanje plemenskih, verskih, političnih, narodnostnih ali jezikovnih skupin.

V službi domovine?

Z novim šolskim letom je koroška deželna vlada na šoli v Sinčevsi nastavila bivšega gestapovca Hugo Ibounigg-a na šoli, kjer poučuje tudi njegova žena.

Ta korak deželne vlade je v toliko pomembnejši, ker je g. Ibounigg, ko so prišli nacisti v deželo, zapustil šolsko službo in vstopil v službo gestape. Naši izseljenci, ki so bili v taborišču Frauenaurach, se ga še dobro spominjajo. Ob priliki svojih obiskov jim je tam razlagal, zakaj so tam in koga on še v taborišču pogreša.

Če je deželna vlada, oziroma ocenjevalna komisija za učitelstvo, že bila mnenja, da je treba gestapovcu, ki je radi zloma večnega rajha zgubil svojo službo, po amnestiji dati zopet kruh in mu zaupati celo mladino, potem naj ga pošljejo v nemške kraje, da bo tam misijonaril nemški mladini.

V tej zvezi bi bilo vsekakor zanimivo vprašanje, kdo pravzaprav odira državno pogodbo in daje priliko državljanom za izjave kot sta jih podala Eden in Višinski.

Izjava o človečanskih pravicah

Glavni tajnik Združenih narodov Trygve Lie je pozval vseh 60 držav, članic Združenih narodov, naj 10. decembra proslavijo drugo obletnico deklaracije o človečanskih pravicah. Deklaracijo je 10. decembra 1948 odobrila v Parizu Glavna skupščina Združenih narodov. Proti deklaraciji ni glasoval nihče, glasovanja pa so se vzdržale Južna Afrika, Saudijska Arabija in države sovjetskega bloka.

Lani so mnoge države, članice Zdu-

ženih narodov, proslavile 10. december kot dan človečanskih pravic.

Lie je pozval vse članice Združenih narodov naj 10. decembra priredijo svečane proslave tudi v šolah in v raznih drugih zavodih. Na njih naj posebno poudarjajo sledečo osnovo misel deklaracije: „Svoboda, pravica in mir na svetu temeljijo na priznavanju osebnega dostojanstva in na osnovnih pravicah vseh članov človeške družine.“

V K R A T K E M

V AVSTRIJI

Prvi sneg je povzročil na Koroškem velike motnje v telefonskih zvezah. V Beljaku samem je bilo nad 600 telefonskih zvez prekinjenih.

Kakor znano, so se svoj čas Žitarci ponašali s svojimi vinškimi pridelki. Vendar to žitarsko vino ni uživalo predbrega slovesa. Letos pa so pustili vinski mošt preiskati in so dognali, da vsebuje 23% sladkorja. Nobeno avstrijsko vino letos ne izkazuje tolike množine sladkorja.

V Beljaku ima britanska zasedbena oblast še vedno 70 stanovanj zaplenjenih, kar je pri velikem pomanjkanju stanovanj v mestu huda obremenitev za prebivalstvo.

Prometni minister dr. Kolb zahteva 100 milijonov šilingov iz Marshallovega fonda za leto 1951 v svrhu pozidave stanovanj.

Kmetijski minister Kraus zahteva posebno zaščito za kmetijske proizvode. Uvoz naj bo le v toliko dovoljen, v kolikor domače kmetijstvo ni v stanju zadostiti potrebam prebivalstva.

Na Dunaju so aretirali sekcijškega svetnika dr. Jaro Rambouscheka, ki je osumljen, da se je pustil od raznih strank podkupovati. Bil je ožji sodelavec bivšega ministra za prehrano Sagmeistera.

Izguba državljanstva. Avstrijske državljanke, ki poročijo inozemca, zgubijo poroko avstrijsko državljanstvo. Le v izjemnih slučajih je mogoče državljanstvo obdržati. Potrebno pa je vložiti že pred poroko tozadevno prošnjo na deželno vlado in ta prošnja mora biti pred poroko rešena.

Pri prevažanju živine, konjev ali drobnice iz ene občine v drugo potrebujete živinski list (Viehpass), katerega izstavi domača občina. Brez listine je vsako prevažanje nedopustno.

DRUGOD

V 94. letu svoje starosti je umrl veliki irski pisatelj Bernhard Shaw. Njegove mnogoštevilne drame igrajo na vseh evropskih in prekomorskih odrih. V Oxfordu na Angleškem so se vršile nadomestne volitve in so konservativci zmagali nad laburisti s 7200 glasovi.

V LR Bosna in Hercegovina so dogradili letos 89 ljudskih šol in gimnazij. V republiki je sedaj nad 1400 šol, katere poseča 15.000 učencev.

Na univerzi v Sarajevu so ustanovili filozofsko fakulteto.

V svojem govoru antifašističnim ženskam v Zagrebu je povedal maršal Tito, da je Jugoslavija že takoj po vojni dobila iz Amerike pomoč in sicer v vrednosti 430 milijonov dolarjev v obliki živil, strojev in drugega blaga po UNRRI.

Nemško gospodarstvo se močno utrjuje. Oktobra 1949 je Zapadna Nemčija plačala 42,3% uvoženega blaga s svojim izvozom, avgusta 1950 pa že 86,6%. Če gre razvoj v tem pravcu naprej, bo Zapadna Nemčija tekom leta 1951 že izravnavala uvoz in izvoz, kar pomeni po vsem vojnem razdejaju ogromen gospodarski napredek.

Preko tržaške luke so tekom prve polovice leta 1950 uvozili in izvozili 1,8 milijonov ton blaga. Za isti čas odpade na Benetke 1,7 in na Genuo 3,7 milijonov ton. Večina blaga, ki se uvaža preko Trsta, prihaja v okviru Marshallovega načrta. Pri vsem je zanimivo, da se blagovni promet preko imenovanih luk skrčuje, ker se pojavlja zopet konkurenca pristanišč severne Nemčije, ki v prvih povojnih letih niso igrali posebne vloge.

Politični teden

Zadnji teden svetovno-političnih dogodkov je prinesel zapadnemu svetu nekaj neprijetnih presenečenj. To velja predvsem o vojaškem razvoju na Koreji. Bil je čas, ko je bilo vse prepričano, da bo korejska vojna v nekaj dneh končana s porazom Severnokorejcev. Odkrit poseg v te vojne dogodke s strani Sovjetov ali komunistične Kitajske je postal toliko kot neverjeten. In vendar se je to v neki meri zgodilo. Nič ni uradnega, nobene vojne napovedi ni bilo in vendar so že tako močno poražene severnokorejske vojaške sile čez noč pridobile toliko na jakosti, da so mogle ne samo ustaviti napredovanje čet UNO, temveč so jih prisilile, da so se v nekaterih odsekih morale umakniti.

Katero je ozadje preobrata vojaškega položaja na Koreji?

Odgovor je enostaven. Če obvelja Mac Arthurjeva izjava, da Sovjetska zveza in Mao-Tse-Tungova Kitajska ne bosta stopili v vojno radi Koreje, potem je z gotovostjo mogoče reči edino le to, da Sovjetska zveza in komunistična Kitajska stremita za tem, da bi vojna na Koreji trajala čim delj. Korejska zadeva je za obe ti državi neka karta v rokah, ki jo cenita kot zelo važno v veliki igri z Ameriko. Poleg tega je poraz Severnokorejcev, ki so stali že pred zmago, — kakor je pač zatrdjevalo vse časopise v državah vzhodnega bloka — povzročil težak padec javne morale v teh državah. Notranje-politični položaj v teh državah še zdavnaj ni tak, kakršnega želi Sovjetska zveza in če se spomnimo nedavne nenadne konference zunanjih ministrov držav kominforma, potem bo zelo verjetno — kar takrat seveda nobeden ni mogel vedeti — da jim je zastopnik Sovjetske zveze zagotovil, da je njihov malodušje nepotrebno, ker Severnokorejci ne bodo ostali na cedilu. Ves zapad pa je takrat menil, da je bil namen te konference poučiti svoje podrejene zaveznike, da je treba sovjetsko politiko pač bolj dalekovidno presojati.

Ko je Truman govoril v San Franciscu, dogodek, na katerega se bo politična zgodovina še spominila, in ko so Sovjeti bili tako zelo miroljubni v besedah, so se pa v zakulisju že pripravljali dogodki, o katerih pišemo. Severnokorejske čete (ostanki številnih ljudskih armad) so nenadoma dobile novo orožje, ki je po kakovosti enako ameriškemu (torpedna letala, radarske naprave itd.). To je bilo presenečenje prve vrste za Amerikance. In vse je sovjetskega izvora. Nadalje je videti, da so zveze med Mao-Tse-Tungom in Ameriko vendarle na bolj slabih nogah kot pa je vedelo poročati ameriško časopisje.

Komunistična Kitajska grozi Ameriki Tudi tukaj seveda ni nič uradnega. Le pekinški radio silovito napada Združene države Amerike (obenem pa pošilja pekinška vlada protestne note na UNO, čeprav vsak ve, da so ameriške čete na Koreji v soglasju in po sklepu Varnostnega sveta UNO kot oborožene sile UNO. — Tudi v tem postopku je nekaj dokaz, da so vsi politični in vojaški manevri Mao-Tse-Tungove vlade usmerjeni ne na splošno vojno, temveč na taktično izrabljanje korejske zadeve). Pekinški radio torej silovito napada Ameriko, molči o Organizaciji združenih narodov, v mestih komunistične Kitajske prirejajo množična zborovanja, na katerih govorniki obsojajo ameriško napadalnost na Koreji. Izjave gredo tako daleč, da trdijo, da Kitajska ne bo trpela na padu na svojo bratsko sosedo. In da bi tudi z dejanjem potrdila vse to, je poslala v pomoč dve svoji diviziji Severnokorejcem. To je potrdil tudi vrhovni poveljnik vojaških sil UNO na Daljnem Vzhodu, general MacArthur. Neopredna posledica tega dejstva pa je, da utegne ta zadeva priti pred izredno zasedanje Varnostnega sveta UNO. Prva posledica tega bo seveda, da bo Kitajska za dober čas morala opustiti željo, da bi bila sprejeta v UNO. Verjetno pa je, da bo Kitajska kljub svojem posegu na korejsko vojno sku-

šala na svoj način preprečiti, da bi jo Organizacija Združenih narodov morala obsoditi kot napadalko. Če bi se to zgodilo, potem bi svet bil toliko kot na pragu nove svetovne vojne.

Na vsak način predstavlja razvoj na Daljnem Vzhodu resno nevarnost za mir na svetu.

Dinamika komunizma je rodila še dvoje težkih porazov. O Tibetu smo že pred tedni poročali, da so kitajske komunistične čete na poti, da ga zasedejo.

Prav Tibet je lahko zgled za tiste, ki menijo, da je komunizem mogoče odvrniti s kakimi protikomunističnimi knjižicami. Prav tako pa je Tibet neprijetna šola tudi za tiste, ki mislijo da je mogoče s komunizmom z ljubimkanjem priti na konec.

To slednje premišlja verjetno danes tudi indijski predsednik Pandit Nehru

Če še ni, bo kmalu moral sprejeti v svojo državo tibetanskega državljana Dalai-Lamo. In še pred tedni je Pandit Nehru stal takorekoč na sovjetskem stališču. To se pravi, da je to stališče skušal spraviti v soglasje z ameriškim. Nikdar ni verjel v kak vpor kitajskih čet v to državo in je neprenehoma posredoval in pomirjeval. Bil je apostol miru, katerega pa je ena od obeh strank lepo izrabila. Danes pošilja ostre protestne note, ki pa ostajajo brez odgovora, če pa ta pride je več kot leden. Komunistične čete so v teku tednov (!) prodrle v državo, ki ji pravijo „streha sveta“ in so nekaj desetnih kilometrov od glavnega mesta. In s seboj že vodijo novega Dalai-Lamo — 14-letnega fantiča.

Da, torišče vse borbe med Zapadom in Vzhodom je v Aziji. To je za nas še neka tolažba. Toda tudi okrog Evrope se vodi srdita borba.

Konferenca Atlantske zveze v New York-u

je po sedemurni seji sklenila, da se vprašanje nemške oborožitve prepusti v pretnes posebnemu odboru. Skoraj vsa zapadna javnost je bila prepričana, da bodo Nemcem dovolili postaviti svojo armado pod lastnimi vojaškimi voditelji, ki bodo potem imeli tudi odločilno besedo v generalnem štabu vojske združene Zapadne Evrope. Tudi

tokrat se je 90%-na večina motila. Francija je rekla svoj odločni „ne“ in Amerika je to vzela na znanje. Oborožitve Nemčije zaenkrat še ne bo. — Rezultat te konference, vsled katerega vsa nemška javnost, kakor tudi vse tisto časopisje (tudi v Avstriji), ki mu je nemštvo alfa in omega, seveda kaže s prstom na Francijo, češ da je ta s svojim zadržanjem uničila možnost obrambe Zapadne Evrope. Prav gotovo pa Amerikanci bolje vedo, kako braniti zapadni svet pred morebitnim napadom iz vzhoda. Nemcem se pa gre očividno za to, da dobe spet svojo „Wehrmacht“, svoje parade, „Disziplin und Musik“. Tega mnenja seveda nista niti kancler Adenauer niti Schumacher. Adenauer je imel s francoskim civilnim komisarjem, Francois-Poncetom, celo tozadeven pogovor, ki je potekel v zelo prijateljskem ozračju. Toda Adenauer ve, kako težko je z njegovim narodom... in ostanki nacističnega mišljenja.

Na vsak način zagovarja tudi Francija udeležbo Nemčije za obrambo Evrope. Toda seveda ne na način, da bi Nemci dobili svojo „Wehrmacht“, katero bi v slučaju vojne mogli povesti tudi tja, odkoder se danes najbolj čujejo glasovi o „enotni Nemčiji“ — namreč iz vzhodne cone.

Še več razburljivih dogodkov je bilo pretekli teden

Na ameriškega predsednika Trumana so portoriški nacionalisti izvedli atentat, ki pa je izpodletel. Predsednikova osebna straža je atentatorje deloma postrelila, deloma polovila. Republika Portoriko je pravno del Združenih držav Amerike, praktično pa uživa samostojnost. Nepomembna skupina nacionalistov, kateri so se pridružili komunisti, so hoteli svoji stvari dati pomen v tem, da bi umorili Trumana. Izpodleteli atentat bo seveda položaj Trumana in njegove demokratske stranke samo še utrdil. Ameriška javnost je danes bolj kot kdaj prej za svojim predsednikom.

Še drugo:

Sovjetska zveza je poslala zapadnim veselilam noto, v kateri načenna nemško vprašanje. Na Zapadu so si vsi edini v tem, da je to spet ena izmed

političnih kretanj velikega partnerja na Vzhodu. Obravnavali jo bodo seveda kot to zahteva diplomatski običaj, toda izid je že vnaprej jasan.

Generalni tajnik UNO, Trygve Lie, je prišel v nemilost pri Sovjetih. Prej je bil „apostol miru“ in skoraj bolj priljubljen pri Sovjetih kot pri Amerikancih. V korejskem slučaju pa je pokazal za Sovjete zelo neprijetno odločnost, ki je dovedla do intervencije UNO na Koreji in od takrat je v nemilosti. Kljub temu ga je glavna skupščina UNO spet izvolila za svojega glavnega tajnika.

Thorez — Togliatti

Oba voditelja najmočnejših zapadnoevropskih komunističnih strank ne vršita več svojih funkcij. Eden ja bolan in potreben oddiha, drugi je pa še bolj bolan, tako, da ga bo nadomestoval nekaj triumvirat. Podoba je, da sta oba že prestara in premalo spretna in ne znata več slediti zgledu svojega šefa, večno mladega Stalina.

Avstrijski državni proračun

Na seji avstrijskega državnega zbora dne 25. oktobra je predložila vlada finančni zakon za leto 1951. Novi predlog proračuna predvideva izdatke v višini 11.793.448.000 (v tekočem letu 9 milijard in pol) ter dohodka v višini 11.793.610.600 (letos 9 milijard in pol) šilingov. — V izrednem proračunu so predvideni izdatki za investicije v iznosu 701.281.000 šilingov.

V proračunu so samo izdatki za vrhovno državo upravo predvideni z zneskom 7 milijard (letos 5,8 milijard), od tega za osebne izdatke 2,4 milijarde in za stvarne izdatke 4,6 milijarde. Izdatki za socialno upravo so predvideni z vsoto 1,9 (letos 1,6) milijarde šilingov.

Pri pregledu dohodkov je predvidno, da bodo dali direktni davki (vse v milijardah šilingov) 2,7 (letos 2,0), dohodnina 1,4 (letos 1,3), uslužbenški davek 1,8 (letos 0,7), obrtni davek 0,8 (letos 0,53), zasedbeni davek 0,35 (letos 0,42), prometni davek 2,3 (letos 1,7), tobač preko eno milijardo, davek na vino 70 milijonov in davek na pivo 150 milijonov (letos 110 milijonov) šilingov.

Mohorjeve knjige

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jedrnatu z opazno zadržanostjo, da se skoro zdi, da ljudje, ki v njej nastopajo, niso polnokrvni naši ljudje, ki jim kri buri življenje. Pisatelj se je z ozirom na obseg moral zelo krotiti, da je v ta okvir spravil toliko lepote in življenjske problematike. Ob kratkih, klenih stavkih naj se bralec malo zamisli in si s svojo domišljijo pričara pred oči svet in okolje, v katerem se gibljejo junaki povesti. Pisatelj Maurser je vzbudil našo koroško deželo in se v njej giblje kot doma. Tudi jezik mu je čisto domač, da ga le težko ločiš od pristnega Korošca. Lepa in deloma kar napeta povest bo treznega braleca prav gotovo zadovoljila in kar hudo mu bo, da je tako — kratka.

Poleg dveh običajnih darov, koledarja in večernic, pa nudi Družba letos svojim udom po zelo nizki ceni molitvenik za otroke s posebno željo, da bi po vseh župnijah vpeljali enoten molitvenik za otroke in mladinske maše.

Še po nižji ceni pa daje Družba v dar Mohorjanom sveti evangelij po Luku. Ta knjižica ima svojo posebno zgodovino, ker je ušla valu uničevanja slovenske besede v letih besnenja. Zato naj bo vsakemu Slovincu še dvakrat dražja, prvič kot božja beseda, drugič kot redek junak iz leta 1940. Sveto pismo ali vsaj njegove dele danes zelo poceni ali pa celo zastonj širijo razne krivoverske sekte in z napačno razlago zavajajo ljudi h krivim naukom. Zato naj ne bo krščanske hiše med našimi ljudmi, ki si ne bi oskrbela božje besede iz čistih vrelcev nezmotljivega nauka svete Cerkve.

To naj bo na kratko nekaj o pomenu Mohorjevih knjig. Sleherni naš človek, pa bodi kjer koli po svetu, pa imej za svojo dolžnost, da delo Družbe s svojim delom, branjem, pa tudi denarjem podpre in tako pomaga graditi duhovno veličino našega naroda, ki nam daje legitimacijo za glas v zboru v družini svobodnih narodov.

Pismo iz Argentine

(Nadaljevanje)

Solza mi je zdrknila po licu, padla na sveže pismo in se pomešala s črnim. Potem sem pismo zapečatil in ga dal v žep. Ženi ga nisem hotel pokazati, da ji ne bi vzbudil žalosti in domotožja.

Naslednjega dne sva se še fotografirala, da bi ponesla s seboj še zadnji viden spomin z našega bivanja na Koroškem. Potem nas je avto potegnil na špitalski kolodvor, kjer smo čakali na vlak iz Beljaka. Tu so se začele že prve majhne nevednosti, ki pa so pri takem potovanju skoraj neizogibne. Vlak je imel premalo vagonov. Midva se kar nič nisva rinila v ospredje in sva zato ostala med tistimi, ki niso dobili prostora v vlaku. Toda rešitev je brž prišla v osebi postajenačelnika, ki nam je povedal, da bomo lepo vsi počakali do polnoči, ko pridejo dodatni vozovi. Šli smo v restavracijo na čaj, zunaj pa so se fantje strnili v gručo in zapeli nekaj slovenskih pesmi, med njimi „Gor čez izaro“ in „Slovenska zemlja krasna“. Marsikatero oko se je zarosilo in domotožje, ki se je bilo že malo poleglo, je spet stisnilo naša srca.

Okrog polnoči so vozovi prispeli. Bili so veliki, udobni in dobro kurjeni. Mehki sedeži so bili primerni tudi za spanje. Tak „kupe“ sva dobila tudi midva z ženo in si ga prav prijetno uredila. „To bo za naju dan ali dva kar prijeten domek“, sva si mislila. Zunaj je bila vlažna in hladna noč.

Številne električne svetilke so se borile z meglo. Nekje iz sosednjih kupejev se je slišala pesem „Bodi zdrava domovina“, tako skrivnostno odmevala joča kot bi jo peli fantje nekje za

goro. Kolesa pa so pela svojo enakomerno in enolično pesem, ki tako rada pripomore potniku v dremanje. Tudi midva sva zadremala in se zbudila šele v Mallnitz-u. Stekel sem na peron po steklenico sveže vode. Bilo je več stražnikov na postaji in eden od njih me je pobral, kam se peljemo. „V Južno Ameriko, v Argentino!“ sem mu odgovoril.

„Tam boste imeli topleje,“ je nato menil.

„Tudi jaz upam.“

„No, pa srečno pot in na svidenje,“ mi je še zaklical, ko sem z vodo hitel mimo njega.

Ko smo prišli v Salzburg, je bilo še toliko temno, da smo komaj videli obrise mesta in visokega gradu sredi mesta. Na vožnji proti Innsbruck-u pa se nam je Tirolska pokazala v vsem svojem sijaju. Od veličastnih gorskih velikánov do globokih in slikovitih dolin je prirodo pokrivala snežna plast. Sonce je prikukalo skozi megle in njegovi žarki so se igrali na srebrni snežni preprogi. Levo in desno v strmini so čepeli kot majhne gobice gorske kmetije.

Okrog 11. ure smo prispeli v Innsbruck. Tam smo stali dobro uro in medtem dobili zajtrk. Odrasli čaj in konzervo, otroci mleko in kekse. Napisala sva še nekaj razglednic prijateljem in znancom z zadnjimi pozdravi iz Avstrije. Ker nisem imel več časa, da bi sam kupil znamke in pošto oddal, sem naprosil nekega železničarja, naj to zame stori. Dal sem mu nekaj denarja in dejal, naj ostanek obdrži. (Nadaljevanje na 7. strani)

Marijino vnebovzetje

V Rimu, 1. nov. 1950.

Na predvečer proglasitve dogme o Marijinem telesnem vnebovzetju je doživelo mesto Rim svečanosti, kakor jih mogoče doživi v sto letih enkrat. V Rimu se je zbralo okrog en milijon romarjev iz vseh delov sveta. Vsa ta silna množica vernikov je spremljala v procesiji milostno podobo Matere Božje, ki jo imenujejo „Salus Populi Romani“ (rešitev rimskega ljudstva) in ki so jo nesli po rimskih cestah iz Kapitola do Vatikana, v cerkev sv. Petra.

Pred milostno podobo Matere Božje je šel rimski nadškof, za njim pa so bili v procesiji trije kardinali, župan rimskega mesta in občinski svetniki. Nato se je vrstilo več sto škofov iz vseh delov katoliškega sveta, za njimi ostala duhovščina in neštivilna množica vernikov.

Ko se je zbrala vsa ta silna množica zvečer po procesiji na trgu pred cerkvijo sv. Petra in je izgledal trg v svitu bakelj, ki so jih verniki nosili v procesiji, kakor silno ognjeno morje, je podelil sv. oče množici svoj papeški blagoslov.

Na praznik vseh svetnikov je napolnila množica vernikov že na vse zgodaj spet trg sv. Petra. Zbranih je bilo na trgu okrog pol milijona vernikov, med njimi 38 kardinalov in 580 nadškofov in škofov. Slovesnost proglasitve dogme, da je bila Marija vzeta v nebo z dušo in telesom, je bila slovesnost, ki je gotovo brez primere v zgodovini katoliške Cerkve.

Po predpripravah v Sikstinski kape li, kjer so pričakovali papeža kardinali in člani katoliškega episkopata, so med prepevanjem lavretanskih litanij Matere Božje prinesli papeža do bronastih vrat cerkve sv. Petra, kjer ga je pozdravljala navdušeno velika množica vernikov s trga sv. Petra.

Podpredsednik svetega kolegija, kardinal Evgen Tisserant, je nato prosil sv. očeta, naj izpolni željo katoliških vernikov in naj proglasi dogmo o telesnem vnebovzetju Marijinem. — Papež je najprej izrazil svojo osebno srečo nad tem, da more izpolniti to željo, nakar je po petju pesmi „Veni Creator“ (pridi sv. Duh) prebral papež Pij XII. s slovesnim glasom v latinščini besedilo papeške bule, to je listine o verski resnici, da je bila Marija Devica vzeta v nebo z dušo in telesom.

Val velikanskega navdušenja je zajel vso množico vernikov, ki je začela klicati sv. očetu iskren „Vivat, živeli!“.

Sv. oče pa je intoniral pesem „Te-deum“, ki so jo peli za njim stotisoči vernikov na trgu sv. Petra. Istočasno so se oglašili zvonovi s cerkve sv. Petra, katerim se je kmalu pridružilo zvenenje zvonov okrog 500 cerkva večnega mesta.

Sv. oče je nato nadaljeval v italijanščini, da je danes svet, ki je razkrojen v sled sovražstva in preprirov, brez krščanske ljubezni. Zato prosi sv. oče

sam in poziva vse vernike, naj prosijo za pomoč Mater Božjo, ki naj pomaga zlasti trpečim revežem in bolnikom, beguncem, ujetnikom in preganjanim, ki so brez dela in vsem onim, ki morajo prenašati krivico.

Po molitvah, ki jih je molila tudi vsa množica vernikov na trgu sv. Petra, je odšel med slavnostnim zvenenjem papež v cerkev, kjer je imel slovesno zahvalno sv. mašo.

Dva očaka

Zopet je posegla smrtna kosa v našo sredo, da iztrga dva slovenska očeta. Ko odpada jesensko listje, sta se drug za drugim poslovila s tega sveta Požlepov oče v Sovčah pri Podklostru in in Trabinjarjev oče iz šentlenarške fare.

Požlepovega očeta Alojzija Podlipnik smo na dan Vseh svetih položili ob veliki udeležbi sorodnikov in znancev k večnemu počitku na sovskem poko.

pališču. 95 in pol let mu je bilo prisojenih. Od leta 1855, ko se je rodil pri Anderlnu na Cavi v šentlenarški fari pa do svoje smrti je mož res videl velik del dogajanj na Koroškem in tudi pozorno zasledoval do zadnjega časa dogodke po Evropi in svetu.

Skozi vsa dolga desetletja je bil Požlepov oče naročnik in bralec slovenskih listov in Mohorjevihi knjig, ki so bile v Požlepovi hiši doma. Dolga leta je bil tudi cerkveni ključar v Podklostru in mežnar na sovski podružnici. Z veseljem je pripovedoval svoje doživljanje iz raznih volilnih dob, ko so pred letom 1907 še volili po razredih in je bil po naših občinah hud volilni boj med „liberalci“ in „klerikalci“, to se pravi med Nemci in Slovenci.

Vedno je stal na slovenski strani in podpiral tudi pokojnega slovenskega poslanca prošta Einspielerja Gregorja v njegovem delu. Einspielerju je sledil župnik dr. Cukala, s katerim je rajni tesno sodeloval in tudi rad pripovedoval dogodke iz leta 1919, kakor so se dogajali v Podklostru in okolici.

Pri vsem zanimanju za javno življenje je tudi svoje kmetije ni pozabil. Leta 1885, se je priženil na Požlepovo kmetijo, ko se je preje že izučil sodarske obrti in odslužil v „nemških“ krajih, kakor je le pač tedaj bila navada. Slovenski fantje so namreč hodili v nemške kraje in nemški v slovenske vasi, da se tako priučijo eni kakor drugi drugega deželne jezika. Pokojni oče je služil pri kmetu v Lazah nad Beljakom.

Leta 1898, je umrla prva žena in čez dve leti se je poročil v drugo in sicer z Ano Klampferer, p. d. Kobovo iz Rut v Kanalski dolini. 46 let mu je druga žena gospodinjila in oskrbovala dom in družino. Leta 1914, je pokojni po nasvetu g. župnika dr. Cukale poslal svojega prvega sina Davida — Alojzija na celovško gimnazijo v študij. Nadebudni fant pa je 2. decembra 1917, leta na možganski kapi umrl.

Prva vojna je štedljivemu gospodarju uničila vse prihranke in sledeča inflacija ga je hudo gospodarsko udarila. Ni mogel pozabiti, da je leta 1922, prodal 800 kg težkega vola za pakelj to baka, ker je vrednost denarja padla tekom par tednov na nič.

Ko se je leta 1932, poročil drugi sin Andrej s Trabinjarjevo Tono in je po hiši zopet pričel migati drobiž, je oče zopet zaživel in se veselil svoje kmetije in svoje družine, predvsem pa svoje zlate žene, Kobove Nance.

6. septembra 1944, je sledil za po-

kojnega očeta najhujši življenjski udarec, ko so mu gestapovci odvedli sina edinca v zapor, iz katerega se ni več vrnil. Ponovno je izgledalo, da bo ta izguba očeta Požlepa spravila v grob. V molitvi in delu je iskal tolažbe in zopet mu je njegova žena stala ob strani in ga tolažila. Leta 1946, majnika, pa je smrt ugrabila ženo, kateri je sedaj sledil tudi on sam, da pozdravi v večnosti svoji ženi in svoja dva sina.

Dan za Požlepovim očetom pa je v št. Lenartu umrl njegov prijatelj Trabinjarjev oče, Luka Samonik. Z žuljevimi rokami je obdeloval svojo toliko ljubljeno Trabinjo in vzgojil tam devet. člansko družino, o kateri so njegovi otroci sami pripovedovali: „Pri nas je paradiz.“

Tudi Trabinjarjev oče je bil dolga leta cerkveni ključar v št. Lenartu. V nagrobnih govorih gospoda duhovnika Starc in Čebul nista zastoj naglašala, da je bil pokojni mož molitve, mož dela in mož žrtve, da je bil Slovenec, kakor nam to ukazuje četrta božja zapoved: „Spoštuj očeta in mater in vse, kar si od njih dobil.“

Trabinjarjev oče in tudi rajna Trabinjarjeva mati sta se držala te velike življenjske in božje zapovedi in jo vsa. dila tudi v srca svojih otrok, da je pokojni Trabinjar s svojimi 86 leti s ponosom gledal na svojih 50 vnukov, ki rastejo v ljubezni do Boga in do svojega naroda.

Vsemogočni je blagoslovil delo obeh pokojnikov in njima ni bilo prijateljstvo prazna beseda. Res sta si iz vsega srca želela videti drug drugega in sta si vedela iz svoje preteklosti tudi mnogo povedati. Sedaj pa sta tekom 24 ur sledila drug drugemu, da tam v večnosti nadaljujeta prijateljsko vez, vsak ob strani svojih otrok in svojih žena.

Pokojnima naj bo domača slovenska zemlja lahka, nam vsem zaostalim pa naj ostaneta naša dva zilijska očaka vzor dela, molitve in tudi narodne zavednosti.

Z. I. M:

Zvesta seca

34.

„Prav žal nam je, da ne ostaneš pri nas,“ je iskreno govoril mužik Zahorski.

Gospodinja je prinesla veliko culo. Hleb kruha, meso, nekaj sadja, „vodke“ in še nekaj drugih dobrot je dala Roku za na pot. Katja je prinesla to, plo krzneno kučmo, ki je segala daleč čez ušesa, da bi mu na potovanju ne bilo mraz. Zgledal je v visokih škornjih kot kak Rus, le vojaški plašč ga je izdajal za ujetnika.

Še enkrat je vsem segel v roke, se zahvalil za lepo ravnanje in še pogledal v hlev k ovcam. Gospodar je stopil za njim, ga objel čez hrbet in dejal:

„Naš bi lahko ostal, saj si videl, kako rada te je imela Katja, lepo bi ti bilo, a vem, da te domovina kliče. Ostani zdrav in zvest domu, tudi jaz bi na tvojem mestu enako ravnal.“ Stisnil mu je v roko čedno vsoto rubljev in ga še enkrat preko dvorišča peljal v hišo.

Mehkoscne ženske so jokale. Še Roku se je orosilo oko. Dejal je le: „Mati in domovina me pričakujeta.“ Iz velikega hrepenenja po domači zemlji in tudi zaradi grenkosti slovesa je bil

nemiren in otožen. Tako duševno razpoloženje se je ob jesenski megli še stopnjevalo.

Stopil je čez prag. „Nikdar več,“ se je v mislih olajšal. Na razpotju se je še enkrat ozrl in videl, še bolj pa čutil, da gledajo za njim vsi Zahorski. Čul je psa, ki je lajal v pozdrav in zapazil na durih kmeta, ki je zamahnil z roko. Tudi on je vrnil pozdrav. Nato pa je pospešil korak in se olajšano oddahnil. „Vendar je prišel čas, da se vračam. Čakanja je le konec.“

Vse misli so se že osredotočile na trenutek svidenja z domovino in materjo. Pa ni slutil, koliko nepravil se mu bo še odstavilo. Zvečkanje v Samari se je od napovedanih treh dni raztegnilo na cel teden. Tu je bolj kot preje čutil, da je ujetnik le številka. Jesti, počivati — vse na povelje, vse po številkah. Še dobro, da je bilo vmes nekaj kratkočasnežev, ki so skrbeli za dobro voljo.

Pa so le dočakali, da so jih spravili v železniške vozove. Spet je šlo vse po številkah. Do trenutka, ko se je vlak premaknil, je bilo spet treba čakati. — Nedopovedljiv občutek pa se je polastil vseh, ko se je vlak premaknil. „Domov, domov!“ so pela srca. Dolgo se pa niso veselili. Peljali so se komaj dva dni in proga je bilo pretrgana. Kaj sedaj? Peš so se napotili dalje, da bi spet prišli do kraja, od koder bi mogli nadaljevati pot z že-

leznico. Vlačili so svoje cule, dež jih je močil, nočili so večinoma v napol razpadlih šupah ter jedli prazno juho in suh kruh.

Spet so se peljali nekaj ur in ponovno morali peš. Skoro dva meseca so tako potovali. Najhuje je bilo v Bukovini. Taborili so v gozdovih, se borili z lakoto, mrazom in domotožjem. Precej jih je tam pomrlo. Tihi gozd jim je dal zadnjo posteljo, bukve so razširile nad njimi svoje veje — namesto križa.

Božič gre na belem konju...

V izbi pri Rutarju še plava duh po kadilu, ki napolnjuje vso hišo. Angelček se vrti nad jaslicami, lučka gorja hlevcem, da radeča svetloba odseva skozi okna hlevca. Za mizo sta Rezi in Mojci z novimi Mohorjevihi knjigami. Na danci pri peči sedi stari Ficolda, ki hodi od hiše do hiše in je danes prišla na vrsto Rutarjeva hiša. No, dobro je naletel, bolje bi ne mogel. Neža mu je postregla kot svojemu sinu. Gospodinja si še da opraviti v črni kuhinji, nikoli ni vse ponarejeno.

Samoten potnik speši proti Vrbicam. Pri križu kraj vasi se je odkril in po božno pomolil. V zahvalo! Zdelo se mu je, da se je celo križani nasmešnil in se ga razveselil. Snežinke so mehko padale na tiha polja, pokoj in mir je dihal od vsepovsod. Srce pa je tolklo kot divje. „Zdaj, zdaj bom v vasi, pred domačo hišo, pri materi, bratu in se-

strah. In prav na sveti večer, da je tako kot v povestih. In vendar je resnica! Ali so doma še vsi zdravi? Kolikor bolj se bližal, toliko bolj sta se oglašala tudi skrb in strah pred kakim razočaranjem. Potisnil je kučmo globoko na čelo in skoro tekkel z zadnjo močjo proti Rutarju.

Obstal je pod oknom izbe. Skušal je ugotoviti, kdo je v izbi. V kot ni videl, pač pa je spoznal Ficolda ob peči. Otepel je sneg raz čevljev, čisto tiho odprl večna vrata in previdno pritpal do duri v izbo. Potrkal je in čakal odgovora. Globoko se je sklonil in z nizkim glasom pozdravil: „Bog daj dober večer pri vas!“

Dekleti sta dvignila glavo. Ficolda je nekaj zamrmral in dalje dremal.

Glas se je Roku tresel, ko je s potvorenim glasom prosil: „Ubog popotnik sem. Za kos kruha prosim in streho nad glavo za nocojšnjo sveto noč.“

Ze sta tekli spraševati mamo, kaj naj storita in kako naj postrežeta. Nista ga spoznali.

Prišla je Neža, zagledala prišleca in kakor da bi vedela, da pride, takoj vzkliknila: „Sin moj, vedela sem, da prideš. Božje Dete te je prav na ta večer pripeljalo materi in domu.“ Objela ga je, poljubila in močila s solzami veselja.

Deklici pa sta se sramovali, da ga nista spoznali.

(Dalje prihodnjič)

Mauser Karel:

NJIVA

Njiva na Golem bregu je bila preprosta njiva. Kakor vse druge, morda celo nekoliko slabša. Pri kopanju je še vedno prihajalo na dan kamenje in tudi odmrle korenine leščevja in robide.

Svet, na katerem je ležala njiva, je bil Žigonov. Včasih, ko je bil Goli breg še porasel z grmovjem, je Žigon marsikdaj obžaloval, da so stari izsekali gmajno v frato. Lepe smreke bi lahko rasle po strmini. Grmovje in ostanki preperelih štorov pa so Žigona bodli. Prav za nobeno rabo ni več svet na Golem bregu.

Bajtar Žvegelj je mislil drugače. Večkrat je oplazil Goli breg s svojimi ostrimi očmi in precenil prostor za njivo. Svet ni slab. Ga je že obhodil, tudi je poskusil z motiko, kakšna je prst pod rušo. Raslo bi. Seveda, ob suši bi njiva brž opešala, ker bi se moča ne držala v tej strmini. Pa kdo bi na samo sušo računal. Ob povprečni letini bi njiva rodila.

Žvegelj melje misel in gleda otroke. Tone je v petnajstem letu, Marička v trinajstem, Jože jih ima enajst in Rotija jih je tudi že bila devet. Če bi se vsi zapodili tja v Goli breg in se zaleteli tja v grmovje, ni zlodej, da bi ga ne izruvali in ne očistili sveta kakor je treba. Štorov ni veliko in kar jih je, so prepereli. Brž bi bili zunaj.

Bog ve, kako misli Žigon? Žvegelj in Žigon si nista ravno na roke, čeprav nista v kregu. Pa je tako, da z Žigonom nihče v vasi ni posebno dober.

Toda misel na njivo je v Žvegelju tako močna, da jo ne more izbiti iz sebe. Če je Žigon pri pameti, se ne bo puntal. Vesel bo, da mu zemljo očisti in njivo napravi. Za užitek bi se že lahko zmenila.

Žigon je poslušal Žvegeljuna na videz mirno. Toda Žvegelju ni ušlo, da je misli vesel. Da bi svet prodal, o tem ni hotel slišati, čeprav je Žvegelj pritiskal, kar je mogel.

„Ti očisti zemljo, za užitek se potlej ne bova kregala.“

Za hip se je v Žvegelju odločitev ustavila, toda misel na njivo je bila v njem že preveč zrela, da bi jo zdaj opustil.

Prišel je z delom.

Sam je garal, da je lilo od njega kakor povodenj. Čeprav so bili videti štori že prepereli, so se držali v zemlji za čuda trdno. Korenine niso in niso hoteli popustiti.

Otroci so na večer kar cepali po bajti. Še Toneja, ki je bil najmočnejši, je zdelovalo. Sicer so se mlajši dajali le bolj okrog grmovja, vendar so jih bolele roke. Leskove grče so z zlodjem. Žaga poje ob njih kakor bi šla v kost.

Vsako jutro se je usula rajda iz Žvegljove bajte v Goli breg. Spreddaj Žvegelj, za njim Tone in drugi. Potlej je šlo cel dan, do noči.

Goli breg je dobival nov obraz. Jasnil se je, kakor da mu bajtar z veliko britvijo brije zarasla lica.

Žigon si je mel roke. Na redke čase je prišel sam v breg, precenil delo, pregledal kupe kamenja in izruvanega grmovja. Bil je videti zadovoljen.

Žvegelj se je nasmihal, z ljubeznijo ošinil svoje otroke in v smehu kazal svoje počnele zobe.

„Se nareja, kaj?“

Marijan Jakopič:

Prvi sneg

Počasi, tako počasi, snežinke se v veje love in prve sani po vasi lahko, prav lahko drse.

Vas se vsa v spanje pogreza, stiskajo tesno se hiše, a na premrzjena okna rože nenehno mrzaz piše.

Sredi vasi se je sklonil, križani z ranjeno glavo, onkraj vasi je utonil človek v trudno daljavo.

Žigon je samo kimal. Bal se je govoriti, da bi ne rekel preveč. Žvegelj ga je od strani presojal. Kako misli, zlodej? Nobene ne reče.

Vsak dan, navsezgodaj, so se odprla vrata Žveglejeve bajte in bruhnili delavci v Goli breg, ki je pil kri otrokom in staremu. Toda delo je napredovalo.

Zemlja se je zleknila od zadovoljstva kakor da jo je grmovje neprijetno tiščalo in pritiskalo.

Žvegelj se je mučil s poslednjimi štori. Stal je v izkopani jami, kakor nor butal s sekiro po koreninah, dokler ni čutil, da se štor maje. Potlej ga je navezal na vrh, vsi so se z nogami uprli ob zemljo in vlekli. Štor je jecal, presekane korenine so pokale.

„Ho-ruk!“

Žvegelj je vpil čedalje bolj zateglo. „Hooo-ruk!“

Od otrok je kapljalo. Štor se je nagibal in se izruvan naslonil ob jamo.

Potlej se je Žvegelj s hrptom naslonil nanj in ga prevahil pod breg. V

RUTARJEV JUR

(Nadaljevanje)

„Veš“ mi pravi Joza, „samo dobro ti hočem. Tak čas je danes, da so moški visoko v „kurzu“, če po borzijansko govorimo. To pa zato, ker je moških mnogo padlo, drugi pa so še v ujetništvu. Zato so si ženske v skrbeh, da bi ne ostale samske in gledajo le, da so — hlače.“

„Povej mi vendar“, mu odvrnem, „kaka ženska pa je? Koliko je stara in drugače, da vem, če je za me?“

„Ne moreš si pripravnejše misliti“, mi odgovori. „V najboljših letih je, pridna, bogata in še nekaj lepa. No, nazadnje tudi ti nisi več angel, da bi iskal rožico, ki še ni videla slane. Zato pojdiva, kot sem se že zgovoril in stvar bo v redu. Pa „poštima“ se malo in se malo bolje obrij, nato pa se odpeljeva z avtobusom.“

Prvolil sem. Ker je bilo še dober teden časa, sem se res začel nekoliko pripravljati. Zanesel sem hlače k krojaču, da jih zlika in prišije gumbe; saj so hlače res že žalostno na vsaki strani na enem samem gumbu na naramni. cih. K čevljarju sem skočil, da mi je na novo nabil škornje. Zadnji dan pa sem jo mahnil še k brivcu; saj je zopet „ordiniral“ Italijanček Giuseppe Fracatelli, ki me je z globokim poklonom sprejel. Takoj si je bil menda na jasnem, da imam nekaj posebnega v načrtu. Zato me je ob koncu še vprašal, če želim malo pudra na obraz. „Če ne škoduje koži“, sem mu rekel, „in če mi ne piheš v oči — radi mene.“ Po vsem tem sem bil fant, da sem se sam sebi čudil! Kar računal sem, za koliko sem na veljavi pridobil.

Dan navrh, na god sv. Treh kraljev, me je prišel Joza klicat zjutraj na vse zgodaj. Bil sem še v postelji.

„Veš“, mi pravi, „moram biti zraven, ko se oblačiš, ker vem kako njej najbolj dopade. Predvsem pa — zadnjič sem pozabil ali bolje rečeno nisem prav upal reči — vzemi s seboj steklenico tistega, saj veš, ki vname jezik in segreje dušo. Na večer, ko se oblačiš, vzemi s seboj steklenico premajhna; če treba, še jaz lahko eno nesem s seboj, veš, tudi medpotoma bova potrebovala. Še bolj pa ga bova potrebovala tam, saj ga stari rad malo srkne in tudi nama bo zalegel pri razgovorih, da nama bo jezik bolj tek.“

Ko sem bil „pravilno“ oblečen in ko sem imel v notranjem žepu steklenico — po mnenju Joze seve vse premajhno —, sva jo mahnila do ceste. Čakava in čakava, toda avtobusa ni od nikoder. Jezila sva se na nered pri pošti in končno vprašala nekoga, ki je šel mi. mo, kdaj pride avtobus. Ta pa nama razodene, da sedaj ob nedeljah in praznikih avtobus ne vozi. No, pa sva jo imela in ni kazalo drugače — bilo

dolgih skokih je letel po bregu, odskakoval in se nazadnje z odsekanimi koreninami pod bregom zapil v zemljo. Nekaj štorov bo še dobrih za kurjavo.

Ko so izkopali zadnji štor, so Žvegljevi polegli. Žvegelj je sopol kakor da so mu pljuča pretrgali. Otroci so bili kar motoglavni.

„Iz najtežjega dela smo se izkopali“, je sopol Žvegelj. Tone je prikimal.

„Prekopavanje bo šlo bolj od rok“, je nadaljeval Žvegelj. Lepo udarjaš z motiko, cel dan samo udarjaš. Da bo zemlja mogla zadihati.“

Žvegelj je z roko pritegnil k sebi Rotijo in s smehom vprašal: „Boš tudi kopala?“

„Tudi“, je trudno rekla Rotija.

Tako so bajtarji pričeli s kopanjem. Žigon je prišel, s škornjem brenil ob grudo in jo med prsti poskusil.

Samo skoz nos je pihnil, rekel pa ni besede.

Žvegeljnovi oči so ga sovražno gledale. Še Tonej je obstal sredi kopanja,

je že prepozno, da bi hodila peš — kot da se podava zopet domov. Vsebinske steklenice naju je nekoliko potolažila in sklenila sva, da pojdeva kar drugo nedeljo zgodaj zjutraj peš. „Tri ure hoda, je sama voda“, sem mislil. Toda naše Drave sem vajen in vrh tega je še most preko nje.

V nedeljo sva zapustila Podlesce, ko je bila še tema. Zimski čas so dnevi kratki in tudi ne moreš naprej vedeti, kako dolgo bodo trajali pogovori, zato je treba biti tam že predpoldne. Tokrat nisem branil, da je vzel tudi Joza steklenico „boljšega“ s seboj. Seve sva prišla na mesto šele popoldne, ker je pač bilo treba „kerati“.

„Pa kaj boš tudi nosil kapljico po žepu?“ je menil Joza, ko se da v železcu veliko pripravnejše shraniti. Ne, ka bojazen in nemir sta me stiskala, ko sva bila v vasi, kjer me čaka tista „najbolj pripravna zame“. Sem pač bojazljiv in neroden pri takih poslih. Joza me je zato vzpodbujal in tolažil, da bo šlo vse dobro in brez sitnosti. „Pa fini ljudje so to“, je pristavil, „in hči naju bo že čakala. Vedo pa tudi, zakaj prideva. Kar name se zanesi.“

Ko vstopiva, sva videla res starega sedeti v kuhinji, drugače pa ni bilo videti nikogar. Tu so Joza poznali, to se je takoj videlo, toda poznali so ga pod imenom „Zep“. Stari je takoj pozdravil: „Grüss Gott, Sepp!“ Jaz sem se predstavil po slovensko kot „Rutarjev Jur“, nakar je tudi stari odgovoril po slovensko. Pogovor pa ni hotel prav priti v tek in nikoder ni bilo na spregled kake ženske. Zato vpraša Joza ali „Zep“, kje so ženske.

„Žena je šla k sosedu“, je odgovoril stari. „Emi pa“ — tako je bilo bržčas ime hčerki — „gotovo ne more biti daleč“. Čakajta, bom pogledal, gotovo plete in vaju ni slišala.“

Na večkratne klice se res oglasi iz neke sobe ženski glas. Nato pa se kmalu prikaže Emi, ki najprej osukne Joza, če tako drži besedo in naju je zadnjič čakala, ne pa danes. Mene sploh ni pozdravila. Nerodno mi je bilo stopiti do nje ter ji povedati ime in to — ker se je samo nemško kregala — še povrh v nemščini.

Kar na enkrat je stari izginil in bili smo Emi, Joza in jaz sami. „Čakajte malo“, naju je končno nagovorila mirneje, „grem po mater, saj sama ne morem vsega.“

Tako sva ostala sama z Jozom v kuhinji in nikjer ni bilo nobene žive duše. Dolgčas mi je bilo in tako sem prav iz zadrege pogledal malo okrog sebe. Na štedilniku je bila še vsa posoda neumita od zjutraj in nemara še od sinoči. Dregnil sem Joza, ta pa mi (Nadaljevanje na 7. strani)

se naslonil ob motiko in se srepo zastrmel v Žigona.

Žigon je počasi odšel pod breg. Niti ozrl se ni. Tonejeve oči so ga spremljale prav do ceste.

Ko je prišla zima, je pokrila tudi Goli breg. Vsega, ne kakor včasih, ko so gole leskove veje strmele nad belino.

Goli breg je bil zdaj njiva. Žvegelj je poskušal zvedeti, kako misli Žigon. Toda Žigon se je spretno izmikal.

„Brez skrbi bodi. Poskusili bomo s krompirjem. Seme bom jaz dal. Dobro seme. Krompirja si najbolj potreben.“

Žvegelj ni hotel bosti naprej. Sline je imel v ustih in ko je stopil iz Žigonove hiše, je moral pljunuti.

Nekaj ne bo prav.

Goli breg se je hitro obrisal. Njiva se je raztegnila v soncu, se napela kakor vzhajano testo, prelišna voda se je otekla in breg je zadihal.

Žvegeljnovi so sadili. Vsi. Žigon je dal krompir in zdaj se je Žvegelj in otročad mučila s cajnimi po strmini in z motikami zagrebala razore.

Ko je bilo delo v kraju, se Žvegelj ni mogel prav oddahnuti. Nekaj ga je tiščalo v prsih. Da Žigon ni prišel niti blizu, ga je davilo. Kako misli, zlodej?

Še nekajkrat je Žvegelj poskusil napeljati pogovor na njivo, toda Žigon je samo zamahnil z roko in se zasmejal.

Potlej je prišlo delo, tarbehi, garanje. Žvegelj je komaj vsak večer utegnil pogledati v Goli breg.

Le to je videl, da krompir lepo rase. Vselej se je potlej pritaknila še misel na Žigona. Trda misel, ki je Žvegelju legla na dušo.

Ko je krompir zacvetel, je bil Goli breg ves bel. Za hip se je Žvegelju zjasnilo v očeh. Samo za hip. Žigonov molk je bil preveč čuden, da bi pomenil kaj dobrega.

Krompirjeva stebela so se pričela sušiti. Tedaj je Žvegelj poskusil. Odšel je v Goli breg, tam pokleknil in z roko segel v prst.

Lep krompir. Bel, napet.

Pričeli so ga kopati. V koših sta ga nosila Žvegelj in Tone do ceste, kjer je čakal Žigonov voz.

Žigon še ni rekel nobene besede. Stal je ob konju in precenjal letino. Z drobnimi očmi je spremljal vsak koš, ki sta ga Žvegeljnova dva prinesla do voza.

Ko je bil voz poln, so se Žigonu razklenila usta.

„Ti, Žvegelj, zadnji voz bom zapeljal k tebi. Drugo leto bom pa na njivi poskusil s pšenico.“

Žvegelj je otrpnil. Tudi Tonej jo obstal.

Tedaj je Žigon hotel pognati.

„Počakaj!“ je mirno rekel Žvegelj. Toda roke so se mu tresle.

„S prstom nisi ganil za to njivo. Ne misliš menda, da mi boš plačal s košem krompirja?“

„Žigon je utripal z očmi. Vedel je, da bo prišel ta hip in je bil pripravljen nanj.“

„Več ti ne morem dati. Sicer se pa nisva zmenila za nič drugega. Krompir sem ti pa obljubil.“

„Dušo sem skoraj pustil v Golem bregu, Žigon. Iz frate sem ti ustvaril njivo. Dobro njivo, čeprav je v strmini. Za pet let mi jo daj v najem.“

Žigon je samo odkimal in se obrnil.

„Počakaj!“ je kriknul Žvegelj.

„V najem ne dam, krompir dobiš,“ je mirno zinil Žigon.

„Hi!“ je zavpil nad konjem.

V istem hipu ga je Žvegeljnova roka potegnila v stran.

„Stradel prekleti!“

Žigon je vzdignil bič, toda Tonej mu je ustavil roko.

„Tako misliš!“ je zatulil Žvegelj.

Žigon je siknil, toda v istem hipu mu je Žvegeljnova pest zabila kletev v zobe.

Potlej sta se Žvegljnova obrnila, poklicala otroke z brega in vsi so odšli proti bajti.

Njiva na Golem bregu je strmela za njimi. Črno sivo je visela na strmini.

„Tako!“ je šele pred bajto rekel Žvegelj in pogledal po otrocih.

Potlej je potegnil z roko prek čela in odšel v šupo.

CELOVEO

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

MOHORJEVE KNJIGE ZA leto 1951

Koledar šil 6.—
Večernice šil 3.—
Otroški molitvenik šil 3.—
Evangelij po Luku šil 1.—
Za inozemstvo 1,25 USA dolarjev.

Uredništvo nujno išče Kosovo zgodovino Slovencev od naselitve do reformacije. Kdor ima knjigo, ga prosimo, da nam jo odstopi za primerno odškodnino bodisi v denarju, bodisi v zameno za knjige.

Krojaštvo
za dame in gospode

Phillip Kramer

Celovec-Klagenfurt, Theatergasse 4

Najsolidnejša in najmodernejša izdelava za vsak okus

ROŽEK

Medtem ko v pustnem času nismo imeli nobene poroke, so se zdaj v jeseni mnogi požurili, da še pred zimo zadržajo v pristanišče zakona. O večini teh porok smo že poročali. Danes hočemo vsem prijateljem in znanecem povedati, da je France Thürner, p. d. Preglejev sin v Šmartnu in po poklicu mizar, 15. novembra peljal svojo izvoljenko Micijo Kleinberger, p. d. Kašnerjevo v Brajah, pred oltar farne cerkve, da sklene z njo najtesnejšo in najsvetejšo zvezo, ki je med ljudmi mogoča. Vesela gostija se je vršila pri Raderju v Šmartnu.

V nedeljo, 22. oktobra, je pa vse drvelo v šmarsko cerkvico, ki se je napolnila z verniki in celo streljali so kakor na žegnanje. Po končani

Minerva, Legelen in Radlone
radijski aparatji so zmagovalci na
dunajskem teletestu
zanemljajte se pri svojem znanjniku
Otto Gaggl
(araven Parkhotela)

roženvenski pobožnosti je ministrant, p. d. Cenklnov Martin, v korajžni deklaraciji razodel, da so vzrok današnjega veselja neveste in ženini. In res, kar trije pari so čakali na cerkveni obred poroke. Stari Mariničev oče Anton Schuster in njih žena Ivana sta obhajala zlato poroko, njih hči Uršula pa je praznovala s svojim možem Matvezem Lassnig, p. d. Pahernikom, srebrno poroko, najmlajši sin zlatih jubileantov, Jožef Schuster, pa je pripeljal svojo nevesto Kristino Uršic iz Sedla zilske fare, da žnjo sklene sveti zakon.

G. župnik je imel za vse tri poročence primeren govor, nakar je sorodnica jubilarov in učenka glavne šole, Pavla Schuster, glasno in razločno deklarirala Slomšekovo pesem o svetem zakonu. Zatem so se vršili cerkveni obredi zelene, srebrne in zlate poroke. Godba je že čakala in spremila slavlence in goste v domačo gostilno k Mariniču, kjer so vsi trije pari v krogu svatov, prijateljev, znanec in vaščanov obhajali „ohcet“ po stari šegi in navadi. Da so kradli nevesto in tudi ženina, se razume, celo pred poročenci s srebrnimi in zlatimi pušlci se niso ustavili. Ko so ukradli častitljivega zlatega ženina, se njegova žena niti za trenutek ni obotavljala ga iskati. In ko ga je našla, je zastavila molek, da ga je rešila, ker slučajno ni imela denarja

pri sebi. To je zvestoba, ki je držala 50 let in bo držala, kakor upamo, še nadaljnih 10 let, da bosta obhajala še biserno poroko. Vsem ženinom in nevestam tudi tem potom še čestitamo!

Dve nedelji smo se pošteno veselili in zdaj nas je zadela spet žalost. V soboto, 28. oktobra, smo pokopali Marjeto Haas, p. d. Hobro v Šmartnu, šele 38 let staro. V nedeljo je bila še pri sv. maši in popoldne pri poročnih jubilejih v Šmartnu, v pondeljek zjutraj so jo našli v kuhinji nezvestno, popoldne so jo odpeljali v beljaško bolnico, kjer je v sredo že umrla, ne da bi prišla k zavesti. Zapušča dva otroka, 9-letno Micijo in 6-letno Gretijo, nadarjeni in pridni deklici, ki sta sedaj popolni siroti, ker se tudi oče ni vrnil iz vojske. Ta smrtni slučaj nas je spet spomnil resnice, da ne vemo ne ure ne dneva, kdaj nas gospodar življenja in smrti odpokliče. Rajna naj počiva v miru, otrokom in ostalim sorodnikom pa izrekamo naše odkritosrčno sožalje.

BISTRICA NA ZILJI

Iz enakomernega poteka življenja na Bistrici nas je iznenada obudilo gostovanje Akademskega zbora iz Ljubljane. — Koncert se je vršil v soboto 28. oktobra v lepi Nežmanovi dvorani. V lepih in priprostitih krajih so pevci takoj v začetku zbudili pozornost udeležencev. V nastopu so pokazali vso umetnost naše slovenske pesmi. Vsi so bili iznenadeni nad vpludnostjo akademskih mladine, ki se je med odmorom pomešala med občinstvo ter se prijateljsko pomenkovala.

Izredno slabo vreme je preprečilo udeležbo marsikateremu ljubitelju slovenske pesmi. Kljub vremenskim neprilikam smo opazili znanke in prijatelje iz St. Lenarta in Brnce.

Ko se se pojavila povabila na koncert v obeh jezikih, so spravili gotovi mračneži, ki se belega dne bojijo, da ponoči potrgajo plakate. Nerazumljivo je tako dejanje. Vsak človek ljubi glasbo in petje. Uverjeni smo, da tega početja niso zmožni ne pravi Slovenci in ne pravi Nemci. To je delo malo številnih podležev, ki so sami brez vsakega narodnostnega čuta, ki pa do danes — pet let po vojni — še niso doumeli, da je tisočletni raj preminil.

Priporočali bi treznim domačinom, da nastopijo proti takim zlikovcem, ki sramotijo svojo domovino pred inozemstvom.

Včasih zadostuje eno samo tako dejanje, da povemo svetu, kdo smo in kakšna je naša kultura.

Vsi, ki se vozijo z avtobusi, se ob prihodu in pred odhodom najdejo v restavraciji

„AUTOBAHNHOF“

Celovec - Klagenfurt

Pristna dunajska kuhinja, Buffet, naravna vina

BRNCA

Že je skrajni čas, da se zopet enkrat oglasimo. Potrebno je, da pohvalimo predvse cerkveni pevski zbor, ki nam že vse poletje prepeva in nam je nudil tudi obilo lepih, novih pesmi. Vemo, da ima gospod pevovodja svoje težave, kajti treba je mnogo požrtvovalnosti, ko danes ta, jutri oni za vajo nima časa. Vemo pa, da gospod Ferdi nikdar ne odneha in mi smo mu za njegov trud hvaležni.

Za naš „Heimatfest“, 10. oktober, se nismo dosti navdušili. Neveličali smo se in ogabni so nam spomini na viharo navdušenje še iz nekdanjih „Sieg Heil“ časov.

Mnenja smo, da bi moral avstrijski patriotizem pri Nemcih imeti svoje korenine v bolj davni zgodovini. Ko so,

pa naj so bili še tako junaški „Abwehrkämpferji“, v letu 1934 marširali na „Sommerfest“, se je njihov avstrijski patriotizem žalostno izkazal. Dosednji zaključek temu je prinesel 10. april 1938. Duh, ki ga je rodil 10. oktober po zaslugi šovinističnih krogov Heimatbunda in Landbunda, je vsekakor tudi letos pri raznih slavnostih prihajal na površje. Nas pa, ki ob trdem delu svoji grudi iztrgamo vsakdanji kruh, vse to prepričuje o tem, da je skrajni čas vzpostaviti enakopravnost našega rodu in enakopravnost našega dela, da bomo tudi sadov dela deležni vsi. Zato pritrdimo prijatelju, ki je napisal zadnjič v „Našem tedniku“, da nam bi raje dali za praznik piva in „virstinov“, kajti bolj kot ves dirindaj, nas zanimajo vsakdanje potrebe.

Letina je razmeroma kar dobra. Le krme bo bolj pičlo. Sadja je naravnost preveč in gostilničarji se že sedaj bojijo, da pozimi nič ne bo „gšefta“; saj vsak žge za zimo kapljico. Hvala Bogu je jesenski dež napolnil naše vrelce in studence, da ne bomo pozimi brez vode, kajti nov vodovod je napeljan šele do Kovača pri cesti.

Šejme smo vse preplesali in do sv. Katarine se bo možnja kar lahko odpočila. Oklicev je bilo zadnje čase toliko, da je župniku na prižnici skoroda zmanjkovalo sape.

Za zimo se nadajemo, posebno tisti, ki imamo dobre konje, „furanja“. Les so letos kar pridno sekali, ker so izrabljali razumno ugodne cene lesa. Potrebno pa bo, da nam sv. Peter pošlje za vožnjo zadosti snega.

Najcenejša točilnica žganih pijač

HELMUT BRUNNER

Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechtstr. 25

KOSTANJE

Kljub vsem naporom VdU-ja, da vduši slovensko besedo in slovenski duh v naših krajih, smo še pri življenju.

Danes vam hočemo javiti par razveseljivejših dogodkov iz naše fare. Podružnica požarne brambe v Črešnjah si je nabavila kar novo motorno brizgalno, katero smo 17. septembra blagoslovili. Gostovanje pa se je vršilo v gostilni pri Kobanu.

V drugi polovici oktobra pa smo imeli dve poroki. Nevesta je bila Hani Dragašnik p. d. Kuprava na Korenu, ženin Turkov Henrik v Črešnjah. Drugi par pa sta tvorila Fani Kopeinig p. d. Knapova v Treščah in Kašper Koffu, p. d. Suštarjev v Vapovčah. Obema paroma želimo obilo življenjske sreče in božjega blagoslova.

TINJE — DRAVSKI DVOR

Kakor so naši bralci gotovo razvideli iz naše ERP priloge dne 11. oktobra, so v vsej Podjuni spravili samo en projekt v okvirju Marshallovega plana v tir in sicer osuševanje močvirja pri Dravskem Dvoru. Nad 80 ha zemlje so osušili in tako napravili rodovitno polje. Seve pomeni to osuševanje za kmete sedaj hudo obremenitev, vendar je upati, da bodo v doglednem času doživeli tudi gospodarske ugodnosti teh novih polj, kjer je bilo do sedaj le blato in kislo seno. Dela so dokončana in polja bodo spomladi prvič posejana.

ST. LENART

PRI SEDMIH STUDENCIH

Zvonovi zvonijo, na delo budijo.

Še verjeti skoro ne moremo, da imamo že zvonove. Tako težko pričakovani zvonovi so le prišli in hitro smo jih pospravili pod streho. Vsa fara je zaživela, vse je delalo in peklo, da na svoj način pripomore k tej veliki slovesnosti. Vreme je vsakega strašilo, toda to nam ni vzelo poguma, spravili smo vse svoje moči skupaj, zbrali vso svojo dobro voljo v upanju na lepo vreme. Še v terek ni kazalo kaj posebnega, deževalo je kar naprej in tež.

ki črni oblaki niso hoteli izginiti. Še na predvečer so naše matere in naša dekleta prinesla peciva za prodajo za drugi dan. Tako smo dobili še zadnje krajcarje, ki so bili potrebni, da se vse poplača. Pa ne samo pecivo, tudi vencev se je nabralo lepo število, da sta ovenčana zvonova zgedala kot bi cvetela.

V sredo, na dan Vseh svetih, je zjutraj deževalo in ni bilo skoro izgleda za lepo uro. Kakor da bi Bog uslišal naše prošnje, razgrnili so se oblaki in prikazalo se je ljubo sončece in pošljalo svoje mehke žarke na zemljo in izgledalo je kot da bi bil Bog sam z našo faro, ker nam je v zadnjem trenutku dal lepo vreme. Ljudje so se zbirali vedno v večjem številu, tudi g. dekan se je pripeljal iz Beljaka, da nam blagoslovi zvonove.

Toda tudi naša mladina se je pridno pripravila na ta veliki dan. Zbirala je živež po hišah, skrbela za prodajo spominskih trakov, kar ni bilo kar tako, ker jih je bilo čez petsto. Tudi zvonovom na čast nam je ta mladina poklonila nekaj deklamacij v obeh deželnih jezikih.

Da, velik je bil ta dan za našo faro, kajti dobili smo zopet to, kar nam je kruta vojna vzela. Nismo še sicer kupili vseh zvonov, kar smo jih nekaj imeli. Toda dva imamo sedaj, ki sta prav naša in ta dva zvonova nas bosta sedaj klicala k službi božji. Ne bo nam treba več napenjati ušes, da bi jih slišali, kajti naša „Marija“ nam bo donela sedaj čez vso faro in vzdramila vsakega zaspanca, naj bo še tako v kakem kotu skrit. Ni še poteklo leto, odkar smo govorili o zvonovih in res, dobra volja in trud sta poskrbela to, kar sedaj imamo. Vsem, ki so kakorkoli pripomogli k temu velikemu dogodku, se prav iz srca zahvaljujemo, naj jim bo ljubi Bog plačnik na onem svetu. In vi, naši zvonovi, zvonite nam vsak dan, kličite nas k molitvi in spremljajte nas na naši zadnji poti.

Toda še niso viseli zvonovi v zvoničku, že smo se spraševali, komu le bodo prvič zvonili. Nikdo si ni mislil, da bodo ti zvonovi tako hitro mogli spremljati našega dobrega znanca in prijatelja Samonika Luka, p. d. Trabinarjevega očeta na njegovi zadnji zemeljski poti.

CIRKOVČE — ZLATA POROKA

V nedeljo, 22. oktobra, sta obhajala zlato poroko v krogu svoje mnogoštevilne družine, sosedov in sorodnikov Mlinarjev oče in mati. Dolga vrsta svatov se je pomikala od Mlinarjeve hiše k romarski cerkvi k Božjemu grobu. Tam je zlatoporočenec bil skozi 25 let cerkveni ključar in tam je pred 50 leti vzel Podgornikovo Leno za svojo družico. Cerkevno slavnost so opravili častiti gospod dekan Turner, ki so v svojem nagovoru narisali vzorno zakonsko življenje Mlinarjevih staršev. To življenje je bilo podobno trem delom rožnega venca.

Veseli del so bila leta, ko jim je Bog podaril vrsto otrok, ki so res ponos Mlinarjeve hiše. Žalostni del so bila leta, polna skrbi, postlana s trnjevim delom, nesrečami in boleznijo. Leta 1943 je padel sin Gustej v bližini Lenigrada.

Slavnostni del pa sta zlatoporočenca dočakala ob priliki svoje zlate poroke pred oltarjem, pred katerim sta si pred petdesetimi leti obljubila zakonsko zvestobo.

Skoro vsa fara je prisostvovala tej slavnosti in s tem izkazala Mlinarjevemu staršem svoje spoštovanje. Pevski zbor po dvodstvom prof. Miheliča je dal slavnosti izredno lep izraz.

Na Mlinarjevem domu so nato vsem svatom postregli. Kuharice so se res dobro izkazale. Ob vsem tem je bilo res mnogo dobre volje.

Zlatoporočencema se pridruži s svojimi čestitkami tudi uredništvo „Našega tednika“. Po vsem dolgem, truda polnem življenju, kjer sta zgradila res vzorno svojo kmetijo, naj jima Bog podari mnogo srečnih in zdravih let počitka.

Mohorjani, priglasite se za knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1951

Racionalno ali umno kmetovanje

Kadar nastopijo težki in slabi časi in kadar zaide gospodarstvo v krizo, začnemo navadno govoriti o racionalizaciji. Kjer koli bi bilo treba premagati razne gospodarske težkoče, dobimo za nasvet: več racionalizacije. Danes prihajajo tudi v naše kmetijstvo časi, ko se pojavlja vse polno težkoč: pomanjkanje kmečkih delavcev, velike plače, nezadostne cene za kmetijske pridelke, težka prodaja kmetijskih pridelkov in še več drugega. Ali ne bi moglo vsemu temu odpomogla racionalizacija kmetijskih gospodarstev?

Beseda „racionalno“ pomeni toliko kakor naša beseda „umno“ ali „razumno“. Racionalno delamo, ako naše misli usmerjamo na končni cilj dela s pametjo tako, da med delom ne nastopi nikak zastoje, nikaka praznina, nikaka izguba časa ali kaka druga izguba. Pod pojmom racionalizacija razumevamo torej vse one ukrepe, ki napravijo potek proizvodnje čim bolj gospodarski, kar pomenja, da s čim manjšim naporom, s čim manjšim delom in s čim manjšo uporabo snovi ali materiala dosežemo večji uspeh; pomeni torej to, da s čim manjšimi izdatki dosežemo čim večji dobiček.

V racionalizaciji sta industrija in obrt daleč pred kmetijstvom. Konkurenca inozemstva je prisilila domačo industrijo, da pri svojem delu uporabi izboljšane stroje, da začne delati na takozvanem „tekočem traku“, da si tako zagotovi obstoj. Ta boj za obstoj pri industriji in v obrti bi mogli imenovati v kmetijstvu boj za ohranitev grude, boj za ohranitev domačije, boj za obstanek družine.

Racionalizacija v kmetijstvu.

V kmetijstvu na splošno ne moremo uporabljati istih sredstev za racionalizacijo kmetijskega gospodarstva kakor pa jih moremo uporabljati v obrti in industriji. Le eno sredstvo je isto pri kmetijstvu, pri obrti in pri industriji in to je denar. Vendar pa so tudi pri tem postavljene v kmetijstvu gotovo meje, katerih industrija skoraj ne pozna.

Ker je kmetijski obrat v veliki meri drugačen kakor pa je industrijski obrat, slišimo večkrat ugovor, da racionalizacija pri kmetijstvu sploh ni možna. Ta ugovor pa ne drži, in vsak razumen kmet se tega tudi zaveda. Saj mora kmet premisliti že v naprej, katero delo pride na vrsto naslednji dan, katera opravila bo treba izvršiti prihodnji teden in kakšni posli ga čakajo

goče novosti, ki jih priporočajo za kmetijsko gospodarstvo v predavanjih, v časopisih in v knjigah. To pa je samo deloma pravilno. Pri vsem tem moramo namreč paziti in vedno misliti na to, da so ta izboljšanja tudi v resnici racionalna, to se pravi, biti morajo primerna za naš gospodarski obrat. Z vsakim izboljšanjem moramo doseči hitrejšo izvedbo dela, ki mora biti boljše opravljeno, vsako izboljšanje nam mora pripomoci k zmanjšanju lastnega ali pa živalskega dela in vsako izboljšanje v gospodarstvu nam mora povečati tudi čisti dobiček iz gospodarstva. To zadnje pa je tudi glavno, saj mora biti namen vsakega kmetijskega gospodarstva doseči čim večji čisti dobiček.

Povečanje čistega dobička

V kmetijstvu je navadno čisti dobiček zelo majhen, to je zelo neznanen

potoček, ki nastaja iz še manjših in še bolj neznanih dotokov. Kakor po kapljicah nastaja ta čisti dobiček iz dohodkov, ki jih dajejo travniki, njive, žitna polja, plemenska živina, klavna živina, mleko, maslo, jajca, sadje, drva, stavbeni les itd. Večkrat se pa more zgoditi, da se te kapljice, ki tvorijo skupaj čisti dobiček, posušijo, predno pridejo v potoček, ki nam predstavlja čisti dobiček. Naloga umnega gospodarstva, naloga racionalnega gospodarstva pa je, da poizkušamo doseči, kako bi nastalo čim več takih kapljic, in kako bi se čim manj teh kapljic izgubilo, da postaja potoček čistega dobička tako vedno večji in močnejši.

Kakor so danes gospodarske razmere, more kmečki gospodar napraviti samo dvoje: ali živi in gospodari po starem naprej in živi v upanju na boljše čase pa tudi ne boljše ljudi ali pa računa z razmerami kakor so in se

Nekaj o gradnji kmetijskih poslopij

Pri gradnji kmetijskih poslopij moramo v prvi vrsti paziti, da bode stavba trpežna in poceni. Kot vzor pravilne gradnje teh poslopij so nam domače slovenske kmečke hiše. Saj je kmečka slovenska hiša najboljša priča naše kulture. Pa ne le hiša, nego tudi druge zgradbe, kot hlevi, seniki, kozolci s svojimi šopaslimi krasnimi strehami nudijo projektantu novih kmetijskih zgradb nešteto važnih konstrukcijskih detajlov. Pri tej priliki naj bode omenjeno, da so kozolci, ki jih imamo na primer v Savinjski dolini v prav posebni dovršenosti, znani v mednarodnem strokovnem svetu kot arhitektonska posebnost.

Posebno pažnjo moramo posvetiti tehničnim detajlom pri gradnji hleva. Hlev mora biti zaščiten proti vremenskim vplivom, zlasti pa je treba mnogo svetlobe in svežega zraka. Žival mora dobiti toplo in komudno ležišče. Radi tega moramo hlev zgraditi na takih tleh, kjer ni talne vode in kjer tudi talna vlaga ne škoduje živini. Zunanje stene, ki morajo biti proti talni vlagi samo ob sebi umevno dobro izolirane, naj bodo po možnosti iz opeke, če pa so kamenite, pa naj bode stena vsaj znotraj obložena z opeko. Le na ta način lahko preprečimo zgoščevanje vlage na steni.

Posebno težavna pa je pravilna izbira stropne konstrukcije za hlev. Najtrpežnejši in najboljši so moderni železobetonski stropi z opečnimi vložki. Strop je popolnoma raven, torej brez vidnih nosilcev, vsa spodnja vidna površina je obdana z opeko, tako da vlaga ni moči zgoščevati se na stropu. Tak strop pa bode v večini primerov na kmetih trikrat dražji kot navaden lesen tramovni strop, kjer ne rabimo ne železa ne cementa, zlasti pa ne dragih strokovnih moči in posebnih statičnih računov. Les je doma, torej je poceni material, ki ga lahko domači človek s pomočjo domačega orodja obdela in napravi iz njega primerne stropnike. Seveda je pri lesni konstrukciji treba posebne pažnje in izkustev. Tramovi morajo ostati popolnoma prosti in vsestransko vidni, zlasti morajo biti glave popolnoma proste in obdane z zrakom. Na tem mestu se najprej napravi goba, ki potem uniči vse poslopje. Zračna vlaga v hlevu se prav kmalu kondenzira tudi na leseni konstrukciji, to pa omejimo na ta način, da strop napram podstrešju prav skrbno izoliramo proti mrazu. Za izolacijo stropa pa je zopet slama, predelana z ilovko, najboljša in najcenejša izolacija. Življenjska doba lesene stropne konstrukcije je po trajnosti enaka drugim stropom, seveda samo v primeru, če jo pravilno izvedemo.

Tla v hlevu morajo biti popolnoma nepropustna ter napravljena v primeren padcu, tako da se more gnojnica hitro odtekat. Zlasti pa mora biti v

redu žleb, kjer gnojica odnosno seč prav posebno razjeda cement, tako da se gnojica pronica v tla in napravlja hlev vlažen. Žlebove zgradimo najbolje iz trde žgane opeke, položeno na betonsko podlago. Reže in slike zalijemo ali s cementom ali še bolje z asfaltom.

Pa tudi vso ostalo površino, ležišča in hodnike obložimo na enak način. Torej najprej napravimo betonsko podlago, na to podlago položimo v cementno malto dobro žgano opeko, reže pa zalijemo z asfaltom. Cenejša pa je navadna cementna prevleka, ki pa ni tako trpežna, ker cement ni odporen proti sečni kislini. Razen tega so cementna tla trda in hladna, zato so taka tla manj priporočljiva. V zadnjem času se dobijo za hleve posebni flakovci, to so volle, trdo žgane opečne plošče, katerih površina je nazobčana, da živini ne spodrsava.

Velike važnosti v hlevu je ventilacija, to je zračenje prostora. Na tem področju je v strokovnem svetu zelo mnogo mnenj, vendar se je do danes najbolj obnesla postavitev dovolj velikih jaškov na stropu, ki odvajajo vlagu iz hleva skozi streho na prosto. Ti jaški so lahko zelo primitivni, imeti morajo le dobro izolirane stene, da prav „vlečejo“.

Nekaj pažnje je posvetiti tudi razsvetljavi hleva. Preprečiti je treba že v projektu, da bi svetlobni žarki padali živali direktno v oči. Svetloba naj prihaja ali od zadaj ali od strani.

Kdor si hoče zgraditi ali prezidati hlev, je najbolje, da se pravočasno posvetuje na uradu okrajnega glavarstva in pa pri deželni ter okrajni kmetijski zbornici. Tam mu bodo pomagali z nasveti izkušeni kmetijski in tudi gradbeni strokovnjaki. Da pa je realizacija kakršnega koli gradbenega projekta pri današnjih mezdah in cenah kmetu sploh mogoča, je treba že v prvem početku misliti na delo lastnih rok in na pomoč svojih sosedov. Seveda pa je treba delo izvesti pod nadzorom stavbenega mojstra, ki bo dal na razpolago tudi potrebne strokovne delavce. Vsa ostala pomožna dela, ki predstavljajo skoro 80% vseh del, pa mora gospodar z lastnim in delom svojih bližnjih opraviti.

Davki in socialne dajatve so po zadnji strašni vojni tako porasle, da režijski stroški gradbenega mojstra vsako mezdo podražijo za 100%. To stanje zapeljuje ljudi, da grade „na črno“, ker si s tem lahko prištedijo polovico stroškov. Vendar lahko utrpijo na drugi strani radi nestrokovnega dela in radi prekršitve zakonskih predpisov večjo škodo. Svetujemo, da vsa pomožna dela in nakup materiala preskrbi gradbeni gospodar sam, nadzor nad delom ter tehnična dela pa poveri izkušenemu zidarstvu mojstru.

poizkuša tem razmeram prilagoditi. Zelo verjetno je, da bo pri tem prvi v svojem upanju živel tako dolgo, dokler ne bo gospodarsko popolnoma propadel, drugi pa bo uspeval in bo tako pripravil boljšo sedanost in tudi boljšo bodočnost sebi in svoji družini.

Sedanje pomanjkanje kmečkih delavcev in v primeri s cenami kmetijskih pridelkov visoke plače in visoke cene vseh kmetijskih potrebščin mora povzročiti, da so njive slabše obdelane, da je živina slabše oskrbovana in da je celo posestvo zanemarjeno. Stalno prenaporno delo pa mora končno uničiti tudi gospodarja samega. Temu je mogoče vsaj deloma odpomoci z uporabo kmetijskih strojev. Nakup kmetijskih strojev pa mora biti razumen, to je racionalen. Pri naših malokmetijskih razmerah bo gotovo le malo tako velikih kmetij, da bi se posameznikom izplačal nakup traktorja, to naj bi bil pri naših razmerah stroj skupnosti. Ne bi pa smelo biti nobenega kmetovalca, ki hoče veljati za umnega kmetovalca, ki ne bi mislil na nabavo stroja za mnogostrano uporabo pri pridelovanju krompirja. Ravno tako je gotovo racionalna zgradba žične vzpenjače za vse gorske kmetije. Racionalna je tudi ureitev gospodarstva s hlevskim gnojem. Neracionalno je pustiti v sadovnjaku stara drevesa, ki ne rodijo več, ampak so samo gnezdišča za številne škodljivce. Neracionalno je imeti mlado živino zaprto v temnem in vlažnem hlevu, ko imamo poleg hleva lep prostor, kjer bi se mogla mlada živina na svežem zraku razgibati in navžiti zdravja. Racionalno je dalje dvakratno krmljenje in dvakratna molža na dan.

Novi časi — drugi ljudje

Večkrat slišimo govoriti, da se časi spreminjajo; ti pa se spreminjajo zato, ker se spreminjajo ljudje. Saj živijo in tudi hočejo živeti ljudje danes drugače kakor pa so živeli pred sto ali dvesto leti; živijo tudi gotovo drugače kakor

Lovska orožja ter municijo, lovske potrebščine, predmete iz jekla in vseh vrst galanterijo

KUPUJTE PRI

Ernst Krötschmer

PREJ KAISER

Celovec—Klagenfurt, Bahnhofstraße 26

pa bodo živeli čez sto ali dvesto let. Zato pa tudi danes ne moremo več gospodariti tako, kakor so kmetovali pred sto in dvesto leti. Takrat ni bilo raznih uredb o plačah in cenah, ni bilo raznih socialnih dajatev, ni bilo konkurence pri prodaji kmetijskih pridelkov iz Amerike. Imeli so pa takrat druge težave: graščaki so pobirali desetino, tlačanstvo je bilo še v polni veljavi, zdravstvenih ureditev, ki so sicer tudi še danes pomembne, še nikjer ni bilo. Tudi takrat torej ni bilo vse lepo in dobro kakor danes večkrat slišimo.

Z umnim kmetovanjem, s prevdarno racionalizacijo našega gospodarstva si olajšamo delo, pridobimo s tem mnogo dragocenega časa, povečamo pa istovrstno količino in kakovost kmetijskih pridelkov in povečamo tako tudi čisti dobiček iz gospodarstva.

Ko so končana jesenska opravila, bomo imeli največ časa, da bomo premislili, kako smo delali v preteklem gospodarskem letu. Pri tem bomo ugotovili tudi, kaj smo delali nepravilno, kaj bi mogli delati boljše in kaj nam bi prineslo večje dohodke! Ko bomo to premislili in ko si bomo glavne točke in ugotovitve tudi napisali, bomo mogli napraviti tudi načrt, kako bomo v bodoče uredili naše gospodarstvo bolj racionalno, bolj razumno in bomo tudi povečali tako čisti donos iz našega gospodarstva.

V NEDELJO 12. NOVEMBRA

Pridite na veliko žegnanje v gostilno

„Zum Holalegger“

CELOVEC - KLAGENFURT

vogel Waidmannsd. in Siebenhügelstr.

Najboljša kuhinja in poceni pljače

Moške in ženske kostume in plašče
izdela
hitro in poceni ter po najnovejši modi

J. Lederer

krojaški mojster

SINCA VES — KÜHNSDORF

Zaloga vseh vrst blagat

naslednji mesec. Pri tem premišljevanju o zaporedni razvrstitvi dela v prihodnjih dneh, tednih in mesecih pa poizkuša razumni kmet ta dela razvrstiti tako, da je izguba časa čim manjša in da si dela v lepem vrstnem redu slede drugo drugemu. Za vsako posamezno opravilo so tudi pravočasno pripravljene potrebne kmetijski stroji in ni tako izjeme časa s iskanjem orodja takrat, ko je treba že iti na delo. Vse to pa je že en del racionalizacije kmetijskega dela in kmetijskega obrata.

Kmet ne sme in ne more delati samo z rokami, ampak tudi z mislimi ali kakor pravimo z glavo. Misli v glavi bi morale v resnici pronikniti v vsako delo in bi morale to delo voditi. Pri kmetovanju bi torej pojem racionalno gospodariti mogli izreči takole: Vsa dela v hiši, na dvorišču, v hlevih in gospodarskih poslopih, na njivah, na travnikih in pašnikih ter v gozdu moramo z umnim premislekom čim bolj gospodarsko urediti.

Pri tem bo kdo rekel, da racionalno ali umno gospodarstvo ni nič drugega kakor izvesti pri gospodarstvu vsa mogoča izboljšanja in vpeljati vse mo-

Paul Abraham:

„Ples v Savoyu“

Po treh letih je zopet oživel na deskah celovškega mestnega gledališča, kot druga premiera v tem letu, Abrahamov „Ples v Savoyu“. Ta opereta je ena izmed maloštevilnih modernih operet. Prvič je bila uprizorjena leta 1932 in je z njo dosegel Paul Abraham svoj višek.

Ob tej priliki sta se občinstvu predstavili dve novi operetni pevki: Gisa Pola in Inga Ahrends. Prva je podala markizo Madeleino pevsko prijetno in presenetljivo dobro, igralsko ne tako prepričevalno, čemur je verjetno kriv nagajivi „odrski škrat“, ki si je dovolil nekatere nerodnosti. Obetajoči umetnici želimo, da bi se je ne izbral več za svojo žrtev, da tako neovirano pokaže svoje zmožnosti.

Druga nova moč operetnega ensembela, Inge Ahrends, v vlogi Daisv, ki poživlja vso igro. Ima vse lastnosti prave subrete, ljubkost, temperament pa je upravičeno rečeno s svojim partnerjem Theom Knappom tista vzmet, ki poživlja vso igro. Ima vse lastnosti prave subrete: ljubkost, temperament in prijeten, dasi nekoliko tenak glas.

Glavno moško vlogo je imel Albrecht Kornhäusel, ki je po prestani bolezn v dvospelih ob polnem in moč-

nem glasu Gise Pole s svojim mehkim glasom nekoliko zaostajal. Kar se tiče podajanja kompliciranih vlog, je to nalogo odlično dovršil Thomas Vallon v vlogi praktikanta.

Plesalko La Tangolito naj bi podala soloplesalka Nina Fatianow, kar pa se ji ni prepričevalno posrečilo. Tudi ta vloga zahteva namreč temperamentno subreto in ne samo dobro plesalko. Balet, ki je bil v rokah Reina Esteja, se je potrudil, da pokaže čim več spretnosti in znanja. Pri nekaterih plesnih vložkih pa se je pokazala zopet stara napaka — neskladnost gibov. Seveda se to kaj rado pripeti pri tolikih različnih plesih, a nujno ni.

Režija je bila poverjena Axlu Rollu, katerega večja roka se je igri poznala in ni nikjer prišlo do zastoja, ki bi dolgočasno vplival. Dirigent večera je bil Theo Haslinger, ki je dal glasbi živahnega modernega jazzritma pa tudi mehko čustvenim glasbenim vložkom.

Postopoma se je občinstva polasčalo operetno razpoloženje, ki je prišlo do izraza ob zaključku kot dolgotrajni aplavz. Živahna opereta bo prav gotovo razveselila še večji krog občinstva.

Pismo iz Argentine

(Nadaljevanje z 2. strani)

Obljubil je, da bo vse v redu oddal. Bil je res poštenjak in vse razglednice so prišle na svoje naslove.

Potem pa smo spet brzeli po železni cesti skozi biserno-lepo deželo. Ustavili smo se na obmejni postaji, na Brennerju. Velikanski živčav je bil tam in zelo pisano. Karabinjerji, finančni organi, železničarji in vojaki. Zdelo se mi je kot za časa italijanske okupacije na Dolenjskem, le da črnosrajčnikov ni bilo več. Tisti, ki je nam pregledoval papirje, je bil manjše, čokate postave. Držal je moje papirje v rokah, pa jih ni kaj natančno pogledal, ker se je bil zagledal v brhko dekle iz soslednjega kupeja. Meni je rekel „Buono, buono,“ kar se pravi „dobro, dobro,“ dekletu pa je dal časa nekaj dopovedoval in po njenem obrazu sem sklepal, da najbrž ničesar, kar bi bilo v zvezi z dokumenti. No, pa pregledovanje je bilo hitro končano. Potem smo se še malo razkropili po postaji in menjali šilinge v lire.

Nato je šlo navzdol. Po strmih vijugah smo se kar moč naglo spuščali proti dolinam. Kmalu bodo gore za nami in sprejela nas bo širna Lombardija, prava Italija je blizu.

Bili smo še med gorami, ko nas je dohitela noč. Kljub temu je potovanje

ostalo zanimivo. Krasno razsvetljena mesta so se nam prikazovala iz teme kot gnezdeca utripajočih zvezd.

Trento ali po nemško Trient! In na kolodvoru je izgledalo kot bi bil sejem. Tako pač mi Dolenjci rečemo, kadar je veliko ljudi na kupu. Kdo bi si mislil, da se bodo Lahji tako zanimali za nas. Kar obstopili so naš vlak in se med nas pomešali. Izpraševali so nas, od kod smo, kam gremo in zakaj gremo. Bili pa so dobri ljudje in na obrazu marsikoga si bral odkrito sočustvanje. Nekateri so pa rekli, da bi tudi oni šli najraje v Ameriko. Na mene se je pa sprivil celo človek s peresom — časnikar nekega tamošnjega časopisa. Brž mi je dal cigareto in ko je napasel svojo radovednost, še eno. Rekel je še, da bo vse, kar sem mu povedal, objavil v časopisu. Skoraj sem se ustrašil, potem sem se spomnil, da itak ne ve mojega imena. Potem sem slučajno videl, da je tudi nekega drugega tako mrovaril kot mene. Ti presneti „žurnalisti“ pa res nikoli nimajo dovolj novic. No, pa tudi to je vse lepo minilo in zadovoljni smo posedli po svojih kupejih, ko je vlak potegnil. V pozni noči se je spet oglasila naša pesem, dokler nismo vsi — pevci in poslušalci — zadremali.

Poverjenikom in naročnikom

Vse poverjenike našega lista naprosamo, da obračunajo naročnino in nam tekem 14 dni pošljejo obračune.

Naročnike pa prosimo, da poravnajo naročnino, ker se bliža leto svojemu koncu.

List stane mesečno 2 šilinga.

RAZNE VESTI

PISMOŠA NA STISNjeni ZRAK

V New Yorku se nahaja posebna vrsta „pismoš“, ki s hitrostjo 48 km na uro pretečejo podzemlje mesta. Tu pa ne gre za kake motorizirane centavre, ki bi hiteli po tajinstvenih podzemeljskih galerijah, temveč za navadne jeklene valje, ki so napeljeni iz centrale s pomočjo sistema pnevmatične pošte ter pretečejo v obodu otok Manhattan do Brooklyna, od koder se zopet vračajo na svoje prvotno mesto.

Vzdolž cele poti se vsebina teh jeklenih cevi razdeli na več različnih postaj. Na ta način se razdeli dnevno pet milijonov malih poštnih paketov in pisem, a v času alarmnega stanja se to delo lahko podvoji. Ko so na primer 26. septembra 1947 veliki snežni meteži paralizirali normalno poštno službo, je pnevmatična pošta razdelila 11 milijonov pisem vseh obsegov in oblik.

SODOBNO PISANJE ZGODOVINE

Da bi olajšala delo zgodovinarjem poznejših rodov, si je skupina strokovnjakov kolumbijske univerze v Združenih državah, nadela nalogo, da bo snela današnjo zgodovino na magnetni

Izborna kapljica in dobra ter poceni jedila Vam nudi gostilna

„Zum stillen Zeeher“
lastnica Ana Wigoschnig

Celovec—Klagenfurt, 10.-Oktoberstr.
(pri kino Prechtl)

trak in na mikrofilme. Zgodovinska stolica kolumbijske univerze registrira sedaj razgovore z najpomembnejšimi osebnostmi, ki se udeležujejo na torišču javnega in gospodarskega življenja ter umetnosti.

Do sedaj so že zbrali 5000 strani prepisov, 1000 izvirnih dokumentov in 3000 dokumentov, ki so jih registrirali na mikrofilme.

Trgovina čevljev

JOSEPH PRIMIC

CELOVEC-KLAGENFURT

St. Veiterstraße 10 — Tel. 2977

Lastna delavnica — Prodajalna raznih čevljarških izdelkov

RUTARJEV JUR

(Nadaljevanje s 4. strani)

pravi: „No, je pač tako zaposlena in pridna, da take malenkosti niti ne utegne storiti. Mogoče pa je bil tu že tudi kdo na obisku in ni bilo časa.“

Ko še vedno ni bilo nikogar, sem vstal in šel malo po veži. Radovednost me je mikala — saj sva bila sama v hiši —, da bi pogledal v sobo, iz katere je Emi prišla. Gotovo bo to njena „kamra“ in kako lepo je verjetno pospravljena! Torej, korajža velja —

Da ne bi bil nikdar odprl tistih vrat! Na precej razmršeni postelji je sedel možki — v uniformi. Ko me je zagledal, mi je vrgel kot v pozdrav škorenj v glavo in jaz bi padel na tla, da me ni ujela Emi, ki je prišla nazaj in ravno hotela v spalnico. To jih je sula sedaj name! Da sem potepuh, ki se plazi po tihem po vsej hiši. Da sem tat, ki sem vsaj hotel krasti, ako že mogoče nisem kaj vkradel. Da naj se

KUPOJEM star zlat in srebrn denar.
Vsakovrstne ure in zlatnino dobite po najnižjih cenah pri

F. Karner - URAR

Celovec, Burggasse 8

izgubim iz hiše, ker mora sicer take potepuhe naznaniti orožnikom. In še nekaj takih podobnih psov sem moral vtakniti v žep. Joza se je že previdno preje zmuznil iz hiše in tako sem jo kar hitro ves poparjen še jaz mahnil iz te hiše. Še za menoj je vpila, kako se morejo prikladiti sem v to hišo, kjer so samo „anständig“ ljudje, taki vagabundi.

Dobro, da moja steklenica še ni bila prazna. Tokrat sem ga tudi jaz pošteno srknil, da bi prišel zopet do sapa. Joza si je obrisal z rokavom usta in rekel: „Vidiš, moja krivda ni! Če bi že zadnjič šla in ne bi čakala na ta prokleti avto, bi bilo vse pripravljeno in vse v redu.“

„Hvala Bogu, da je tako šlo!“ sem se jezno zadril na njega. „Kaj pa si sploh videl privlačnega na tej pošasti? So mi pa že naše Micke in Mojce iz Roža, ziljanske Rezke in Zofke pa Nežke in Ančke iz Podjune stokrat ljubše. S to bi še „namalan“ ne hotel biti, kaj šele z živo!“

Zato se sedaj obračam na Vas, Rožanke, Ziljanke in Podjunke, če bi hotela mogoče od Vas katera — dosti sem si ožgal „tace“ — z mano v zakonski voz? Le tako „pripravna“ kakor je bila ona, naj ne bo! Naj piše kar name ali pa na uredništvo, saj se vsak četrtek tam oglašim, ko pripeljem na trg cikle.

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

50.

„Pestoval sem Nanteja, Mojca. Vsa leta sem mislil nanj, vsa ta leta sem čakal, da bi me kdo poklical za ateja. Ni ga bilo. Srca ni bilo, takega, ki diha, ki je toplo, ki nosi, kar pride in upa sredi najhujšega. Greta ga je imela, ker je vedela, da ne bo živela. Zdaj je umrla in Podlipnikova hiša je brez srca.“

Nobene besede ni mogla reči.

Foltejeve roke so jo trdno stisnile čes pas.

Potlej sta tiho šla ob vodi. Držal jo je za roko in za njima je rasla v nebo gora s sneženim vrhom.

Šele pred hišo je tiho rekel:

„Tako sem se bal, da bom prišel prepozno.“

*

Podlipnikove oči so se zavrtale v strino.

„Kam je šel?“

„Rekel je, da proti Lienzu in da pred nedeljo zvečer ne bo nazaj.“

Zaprli je oči in utonil na dvor. K južini ga ni bilo, čeprav ga je klicala.

Popoldne je odšla strina na vas. Mo-

reča tišina, ki se je nagnetla v hišo, jo je dušila.

Podlipnik je ostal sam. Dokler je bilo sonce v kovšču, je sedel tam, potlej se je preselil na klop pred hišo.

Foltejeva pot je pomendrala poslednje upanje. Nobene misli ni bilo več, da bi jo prijel, praznosta ga je napolnjevala z grozo.

Podlipniki so mrtvi! Mrtvi in ponizani, umazani z bajtarsko krvjo.

Z zaprtimi očmi je grizel zadnjo bolečino. Kakor da je bila pelin, je pljunil pred se, vstal in se namenil v hišo.

V veži je obstal.

„Po mrtvem diši,“ je krehnil na glas.

„Življenje je umrlo.“

Ni še prišel do kamrinih vrat, ko je na vežnem pragu zrasla postava.

Podlipnik se je obrnil.

V veži je stal Motnikov. Bled, bel kakor da je pravkar vstal ob težke bolezn.

Podlipnik se je noro zastrmel vanj. Motnikov je nastavljal klobuk.

Podlipnik je omahoval. Potlej se je počasi premaknil in čudno votlo izdaval:

„V izbo pojdi.“

Motnikov se je noro smejal.

„Si lačen?“ je Podlipnik buljil vanj.

„Lačen,“ je prikimal Hanzej.

Podlipnik je prinesel kruha in mošta.

„Je!“ je oboje porinil predenj.

Motnikov je hlatal, se smejal in s suho roko brisal mošt, ki mu je tekel po bradi.

Ko se je vzdignil, je brez zahvale utonil skozi vrata.

Podlipnik je negiben obsedel za mizo.

V nedeljo zvečer se je Foltej vrnil.

Ko ga je Podlipnik slišal, se je zaklenil v kamro.

Foltej ga ni iskal.

*

Dober mesec po Gretini obletnici je bila poroka in Mojca je prišla k Podlipniku. Ohceti ni bilo, čeprav je Foltej silil, da bi bila vsaj tiha. Toda Mojca se ni hotela vdati. Vedela je, da bi Podlipnika ne bilo. In nerodno ji je bilo zaradi Nanteja.

Podlipnik se je tiščal v kamri in se skoraj ni prikazal. Kadar je čutil, da je Mojca na polju, se je zavlekel pred hišo, kakor hitro je zaslišal njeno hojo za ogrom, je rinil nazaj v kamro. Ni jo hotel videti.

Dvakrat je poskušal Foltej, da bi upognil očeta in ga spravil z Mojco. Prvič pred poroko, drugič, ko je Mojca začutila, da bodo Podlipniki dobili nov poganjek.

Obakrat je zarenčal:

„Zame jo ni.“

Tri tedne pred Mojčino uro je stari Podlipnik ugasnil. Nihče ni vedel kdaj.

Zjutraj so ga dobili v kamri mrtvega. V napol odprtih očeh je bilo nekaj kakor porog.

Srčna kap ga je odtrgala od novega Podlipnikovega rodu, ki je poganjal iz bajtarske in gruntarske krvi.

Mrtva veja mrtvega rodu!

Mojca se ni dala utolažiti. Očetova smrt je bil zadnji težak udarec pred veliko srečo.

Za kotra in kotro novemu Podlipniku sta bila spet Kašnika. Mojca je tako želela in Folteju je bilo prav.

Na gostiji, ki je bila na čast mlademu Folteju, ki je prvi legel v pisano zibel z velikim rdečim srcem, je bila tudi stara Kašnica. Beseda ji je tekla, da jo je bila polna vsa Podlipnikova hiša. Ognila se je sicer misli na staro Podlipnika, toda ko je zvečer odhajala, ni mogla drugače, da je potegnila s seboj v vežo tudi Folteja.

„Tako ti povem: še je nekaj, kar ti manjka do sreče. Pa nemara ne žinjaš.“

„Kaj, mati?“ je bil Foltej dobre volje.

„Tudi Motnikov je Podlipnikov.“

In je utonila v temo.

Še tisti teden je mladi Podlipnik z vozom pripeljal Motnikovega k hiši. Ko sta obstala na dvorišču, se je Motnikov splašeno razgledoval.

„Tule si ti doma, Hanzej,“ je toplo rekel Foltej.

„Doma?“ je čudno mehko ponovil Motnikov.

Foltej je imel mokre oči.

Nad Dobračem se sijalo sonce, veliko svetlo sonce in napolnjevalo Podlipnikov dvor z belo, bleščečo se lučjo.

Bil je teden pred Veliko nočjo.

(Konec.)

KRIŽARSKA VOJNA ZA RESNICO

Ko je general D. Eisenhower sprožil veliko ameriško križarsko vojno za svobodo, jo je označil kot vojno zasebnih državljanov za pobijanje grobe laži s čisto resnico.

V radijskem govoru je kot privatni državljan poudaril, da je križarsko vojno pozdravil poleg drugih tudi Truman.

General Eisenhower je med drugim

Slavenske oddaje v radiu

ČETRTEK, 9. novembra:

14.30—15.00 Poročila — „Gospodinja“ — Glasba.

PETEK, 10. novembra:

14.30—15.00 Poročila — Pregled svetovnega tiska.

SOBOTA, 11. novembra:

09.00—09.30 Predavanje: „Zdogovina slovenskega slovstva“.

18.30—18.55 „Martinov večer“.

NEDELJA, 12. novembra:

07.00—07.45 Duhovna obnova — Glasbeni program.

PONEDELJEK, 13. novembra:

14.30—15.00 Poročila — Sodobna vprašanja.

TOREK, 14. novembra:

14.45—15.00 Poročila — „Domači zdravnik“.

18.30—18.55 Pouk slovenščine — Pesmi.

SREDA, 15. novembra:

14.30—15.00 Poročila — Predavanje za gospodarje.

dejal: „Sedaj deluje v zahodni Nemčiji zasebna radijska postaja, radio Svobodna Evropa, ki vžiga iskro upanja in vzpodbude majhnemu delu evropskih množic.“

Križarska vojna za svobodo bo oskrbela razširitev radia Svobodna Evropa v mrežo radijskih postaj. Imele bodo enostaven in jasn program označen v besedi: „Govori resnico!“ Nedvomno je, da so vse komunistične obljube na zunaj laskave, toda v notranjosti gnile. Te obljube, ki pihajo na ušesa revnim, nesrečnim, razočaranim in teptanim, se ne morejo kosati z vidnimi uspehi demokracije in njenim vsak dan večjim napredkom zaboljšanje življenjskih pogojev vsega človeštva. Glasovi zvona svobode, ki je znak križarske vojne, bodo odmevali po širnih deželah, ki so sedaj v temi.“

Ko je komentiral nastope ameriškega delavstva proti komunizmu, je do-

dal: „Ker ameriški delavski voditelji poznajo cilje komunizma za tlačjenje delavstva, so že dolgo časa v prvi bojni črti za pobijanje teh napačnih doktrin. Toda komunizem gre še dalje kot v izkoriščanju delavstva. Če posameznik ne prizna nadoblasti vlade nad svojim življenjem, nad svojo dušo, ga brez obravnave obsodijo. Lahko ga usmrtijo brez pravice do priziva. Lahko ga za celo življenje preženejo v suženjska taborišča.“

„Ameriški državljani morajo sprejeti te grožnje pogumno in čvrsto, sicer bo izgubljena vsa ameriška pravica do volilne vloge.“

Eisenhower je nadaljeval: „V bodočih preizkušnjah bomo vzdržali le, če bosta Amerika in svobodni svet ne omajno enotna ter če bosta drug drugega razumevala in spoštovala svobodo. Toda to se lahko zgodi samo tam, kjer je resnica vsem dostopna. Ta resnica postane naše najmočnejše orožje, katero lahko pomaga kovati vsakdo izmed nas v križarski vojni za svobodo.“

Zahlevajte povsod visokovredni PECKLO-KRUH!

Kupujte dobre in cenene koroške „Wolfsberger“ čevlje znamke

„PLANET“ v trgovini za čevlje

LORENZ MAIER

Beljak - Villach
Rathausgasse 4 in Hauptplatz 23

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“

Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popravilnica. Zarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT

Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

DOBRA KNJIGA!

Knjižnica „Našega tednika“ ima na zalogi literarna dela slovenskih pisateljev.

Da omogočimo najcenejši nakup slovenskih knjig, smo se odločili, da damo knjige po zelo znižanih cenah.

Album Koroške šil. 10.—
Križ na gori, Iv. Cankar šil. 5.—
Prekleta kri, K. Mauser šil. 3.—
in mrtvega, K. Mauser šil. 3.—
Rotija, K. Mauser šil. 3.—

Omokec Poskoček, F. Bazilij šil. 3.—

Slovenska slovnica I-III šil. 1.—

Kdor naroči vse knjige skupno, jih dobi za šil. 20.—.

Za inozemstvo stane cela kolekcija 1.75 USA dolarjev.

Vaši dobavitelji za elektromotorje za generatorje in za električni instalacijski material za radioaparate

SO SE PRESELILI

SIUTZ

Celovec-Klagenfurt,

SEDAJ: Aichelburg, Labiastraße 1 to je med Križno goro, Waisenhauskaserne in Truppenspital

SELINSCHKE

Celovec-Klagenfurt,

SEDAJ: Völkermarkterstraße 13.

Fotografski aparati, filmi in kakovostno razvijanje

FOTOHAUS

Schmaus

CELOVEC - KLAGENFURT
Heiligen-Geist-Platz

OSTEKLLENENJE

steklenih stavb, portalov in industrijskih naprav

Popravila vseh vrst

HUBERT TUMPOLD

Beljak-Villach, Gerbergasse 21a, Telefon 64-02

Gernert

MANUFAKTURNA TRGOVINA

Celovec-Klagenfurt,

OSTERWITZGASSE 14

Blago za plašče in obleke, flaneli, barhanti in podloge za obleke

DAMSKE GARNITURE ZA PREHODNI LETNI CAS

Srajce, hlačke, lepih prilagojenih oblik in najboljše kakovosti samo

Š 40.50

Grüner

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

Kupi pri mojstru, ne hodi k pomočniku!

DUNAJSKI

modeli krzenih plaščev

Lastna izdelovalnica in popraviljalnica

J. Vesely

Celovec-Klagenfurt, Obstplatz 2

Šolske knjige

V založbi Družbe sv. Mohorja v Celovcu sta izšli šolski knjigi:

Slovenska vadnica

Lehr- und Übungsbuch der slovenischen Sprache

Š 7.50

Slovenska beseda

Š 4.—

Obe knjigi sta odobreni od prosvetnega ministrstva na Dunaju za pouk na srednjih, glavnih in sorodnih šol.

Knjigi naročite pri založbi v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Znana

BÜHLova livarna iz Maribora zopet izdeluje

CERKVENE ZVONOVE

iz prave zvonovine z dalekosežnim glasom v čistem medsebojnem soglasju in notranji harmoniji.

DOLGOLETNA GARANCIJA in kratki dobavni rok. — Zahtevajte ponudbo ali obisk inženirja.

Alpenländisches Metallwerk

BÜHL

HARING — TIROL

MALI OGLAS

Iščem izšolane dekline za pomoč v gospodinjstvu ter za varovanje otrok in močnega fanta za pomoč v kmetijstvu. Zagotovljeno je izučenje, primerna plača in dobro družinsko življenje. Franc Schimentz, Podravlje - Föderlach.

Bogata izbira kuhinjskih predmetov in porcelanskih izdelkov — železnina — vse za domače gospodarstvo

WEINSTICH

Beljak - Villach (poleg Autobahn-hof-a)

Največjo izbiro svetih in drugih slik v okvirju in brez okvirja Vam nudi

A. Winding

Beljak — Villach, Weissbriachgasse 3 in Kloster St. Nikolai

Najugodnejši nakupni vir za trgovce in razprodajalce verskih predmetov

Gledališče

Začetek predstav ob 20.00

9. XI. „Ball im Savoy“, abonma C in izbirni abonma.
10. XI. „Die Macht des Schicksals“ (moč usode), abonma A, prosta prodaja.
11. XI. „Ein Inspektor kommt“, izbirni abonma, prosta prodaja.
12. XI. „Die Macht des Schicksals“, izbirni abonma, prosta prodaja.

KINO

Celovec - Klagenfurt
STADTTHEATER

Predstave ob 16. in 18. uri, ob ponedeljkih tudi ob 20. uri.

Do 9. XI. „Die Zeit steht still“
Od 10. do 13. XI. „Wir haben eben geheiratet“

PRECHTL

Od 9. do 16. XI. „Wenn die Liebe wieder erwacht“

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Do 9. XI. „Ihre beiden Verehrer“
Od 10. do 13. XI. „Hans auf der Hochzeitsreise“

Dne 12. XI. ob 10. in 14. uri: Pravljica predstava „Die Spielzeugschachtel“

PETERHOF

Do 9. XI. „Untergang von Pompeji“
Od 10. do 16. XI. „Blutiges Gras“

Beljak - Villach
BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30; ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Do 9. XI. „Bergführer Lorenz“
Od 10. do 13. XI. „Der Hexer von Oz“
Od 14. do 16. XI. „Rendezvous mit Judith“

STADT-KINO

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Do 9. XI. „Der König der Blitzer“
Od 10. do 16. XI. „Opfergang“ (barvni film)

Elite Filmbühne

Predstave ob 15.45., 18.15. in 20.15, ob nedeljah in praznikih ob 14., 16., 18.15 in 20.15.
Do 9. XI. „Staatsgeheimnis“

Apollo Lichtspiele

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.
Do 9. XI. „Ein Hoffnungsloser“